

Diak

Lasse Hertteli
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan ammattikorkeakoulututkinto
Sosionomi (AMK) diakoniatyö
Opinnäytetyö, 2018

DIAKONIATYÖN KEHITTÄMINEN RAUHANYH- DISTYKSISSÄ

TIIVISTELMÄ

Hertteli Lasse
Diakoniatyön kehittäminen rauhanyhdistyksissä
60 sivua ja 2 liitteet
11/2018
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan ammattikorkeakoulututkinto
Sosionomi (AMK), diakoniatyö

Opinnäytetyölläni oli kolme tavoitetta. Ne olivat Suomen rauhanyhdistysten keskusyhdistyksen ja paikallisten rauhanyhdistysten diakoniatyön kartoittaminen ja kehittäminen, rauhanyhdistysten, seurakuntien ja julkisen sektorin välisen toiminnan kartoittaminen ja kehittäminen lähimmäisen parhaaksi sekä kaikkien toimijoiden ja avuntarpeessa olevien rohkaiseminen avoimeen dialogiin ja toimintaan.

Tarkastelin ilmiötä teoreettisella viitekehyksellä. Keräsin aineistoa kvalitatiivisella kyselytutkimuksella, sekä analysoimalla kvalitatiivisen kyselytutkimuksen tuloksia, tekemällä tutkimustuloksiin perustuvia johtopäätöksiä ja kehittämisideoita. Kysely lähetettiin 178 rauhanyhdistykseen. Kyselyyn vastasi 145 henkilöä 46 rauhanyhdistyksestä.

Tutkimustulosten mukaan toimijoiden välistä yhteistyötä diakonian työmuodoissa haluttiin entisestään lisätä. Toivottiin kaikkien toimijoiden välille keskinäistä avoimuutta, kunnioitusta ja arvostusta. Haluttiin saada enemmän tietoa eri tahojen toimista. Tutkimustulosten perusteella Suomen rauhanyhdistysten keskusyhdistyksen ja rauhanyhdistysten perhe- ja diakoniatyötä voitaisiin alkaa innovoida.

Asiasanat: diakoniatyö, vapaaehtoistyö, kvalitatiivinen tutkimus, kehittäminen, rauhanyhdistys

ABSTRACT

Hertteli, Lasse

Development of diaconia work in the Rauhanyhdistys religious societies

60 pages and 2 appendices

11/2018

Diaconia University of Applied Sciences

Bachelor's Degree Programme in Social Services, Diaconal Work

This thesis had three goals; first, to survey and develop the diaconal work of the SRK (Conservative Laestadians in Finland) and the local Rauhanyhdistys societies (Conservative Laestadian Associations), second to survey and improve the co-operation in favour of the common good between the public sector and the church as well as the Rauhanyhdistys societies, third to encourage all actors and those in need of help to have an open dialogue and a course of action, so that everybody could see their lives as valuable and important.

The mapping was done by inspecting the phenomenon with a theoretic frame of reference. The development was done by gathering data with a qualitative survey and analyzing the results of this survey by making conclusions and offering ideas for improvement based on the survey results. The survey was sent out to 178 Rauhanyhdistys societies in total. The survey was answered by 145 individuals from 46 different Rauhanyhdistys societies.

According to the survey results, there was a demand for a higher level of co-operation between different actors in diaconal work. More openness, respect and appreciation between different actors in diaconal work was also wished for. The survey also suggested that it would be necessary to raise the awareness about the different actors in diaconal work. Based on these results the innovating of the diaconal work of the SRK and the Rauhanyhdistys societies could begin.

Key words: diaconal work, volunteer work, qualitative research, evolution, Rauhanyhdistys

SISÄLLYS

JOHDANTO	4
1 LÄHIMMÄISEN RAKASTAMINEN JA DIAKONIA.....	6
1.1 Diakonia Raamatussa.....	6
1.2 Seurakunnassa tapahtuva diakoniatyö	7
1.3 Diakoniatyö Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistyksessä ja rauhanyhdistyksissä	9
1.4 Näkökulma sosiaalialan asemaan yhteiskunnassamme	12
1.5 Sosiaalityön auttamisen keinot	14
1.6 Rauhanyhdistysten tekemä yhteistyö yhteiskunnallisen avun piiriin ohjaamisessa	16
1.7 Aiemmat tutkimukset ja hanke	18
2 TUTKIMUSPROSESSI.....	23
2.1 Tutkimuksen lähtökohdat	23
2.2 Tutkimuksen tavoite, tarkoitus ja tutkimuskysymykset	24
2.3 Tutkimusmenetelmä, aineiston hankinta ja analyysimenetelmä.....	25
2.4 Laadullinen kyselytutkimus.....	28
3 TUTKIMUSTULOKSET	30
3.1 Ammattiapuun ohjaaminen.....	32
3.2 Yhteistyöstä seurakunnan ja yhteiskunnallisen toimijoiden kanssa	34
3.3 Kehitettävää yhteistyöhön.....	36
4 TUTKIMUKSEN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS	39
5 JOHTOPÄÄTÖKSET.....	42
6 POHDINTA	46
7 TERVEISIÄ YHTEISTYÖTAHOILLE.....	49
LÄHTEET.....	50
LIITE 1 Kyselylomake ja kuvat.....	56
LIITE 2 Luettelo vastaajien rauhanyhdistyksistä.....	58

JOHDANTO

Diakoniatyötä on tehty ja tehdään Suomen evankelisluterilaisessa kirkossa kokoaikaisesti. Kirkkolaissa määritellään seurakunnan ja kirkon osalta, mitä kirkon tehtävän toteuttaminen merkitsee käytännössä: ”Toteuttaakseen kirkon tehtävää seurakunta huolehtii jumalanpalvelusten pitämisestä, kasteen ja ehtoollisen toimittamisesta sekä muista kirkollisista toimituksista, kristillisestä kasvatuksesta ja opetuksesta, sielunhoidosta, diakoniasta, lähetystyöstä sekä muista kristilliseen sanomaan perustuvista julistus- ja palvelutehtävistä.” (KL 1054/1993; Elenius & Latvus 2007, 15–16; Veikkola 2002, 114–118.)

Kirkkojärjestyksessä määritellään, mistä diakoniassa on kyse: seurakunnan ja sen jäsenten tulee harjoittaa diakoniaa, jonka tarkoituksena on kristilliseen rakkauteen perustuva avun antaminen erityisesti niille, joiden hätä on suurin ja joita ei muulla tavoin auteta. (KJ 1055/1993; KL 1054/1993; Elenius & Latvus 2007, 14–28; Veikkola 2002, 114–118.)

Vanhoillislestadiolaisuus, yksi Suomen evankelisluterilaisen kirkon herätysliikkeistä, on etenkin pohjoisessa Suomessa näkyvä yhteisö, jossa diakoniatyö koetaan tarpeelliseksi ja tärkeäksi toimintamuodoksi (Palola 2010, 411). Yhteisössä tehdään vapaaehtoistoimintana diakoniatyötä lasten, nuorten, perheiden ja vanhusten parissa. Työ on sekä konkreettista auttamista että henkistä ja hengellistä tukea. Vanhoillislestadiolaisuuden keskusjärjestö Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys (käytän lyhennettä SRK) tukee ja organisoii diakoniatyössä yhteisön paikallisia rauhanyhdistyksiä. SRK on opinnäytetyöni yhteistyötaho.

Rauhanyhdistysten ja SRK:n diakoniatyö on luonteeltaan vapaaehtoista järjestötoimintaa. Yhteisöön kuuluvien joukossa voi sellaisia diakonia-avun tai muun avun tarvitsijoita, joiden pyyntöön yhteisössä ei välttämättä voida vastata. Tällöin avun tarvitsija usein ohjataan ammattiavun piiriin. Tällaisia toimijoita ovat mm. Suomen evankelisluterilaisen kirkon diakoniatyö ja yhteiskunnallinen apu julkisella sektorilla. Opinnäytetyössäni perehdyn tähän mahdolliseen yhteistyöhön ja sen kehittämiseen laadullisella eli kvalitatiivisella tutkimuksella. Kyselytutkimus on lähetetty Suomessa

toimivien rauhanyhdistysten perhe- ja diakoniatoimikuntien puheenjohtajille, jotka ovat jakaneet kyselyä diakoniatyössä mukana oleville henkilöille.

Opinnäytetyöni käsittelee, rauhanyhdistysten ja SRK:n tekemää diakoniatyötä sekä niiden yhteistyötä seurakunnan ja yhteiskunnallisten toimijoiden kanssa. Olisiko yhteistyötä mahdollisesti vielä kehittää ja kuinka rauhanyhdistyksen piiristä ohjaututtaisiin ammattilaistahoille avun piiriin? Perusolettamukseni on, että aiempaa tutkittua tietoa ja tilastointia kyseisestä aihealueesta ei ole. Mahdollisella eri tahojen yhteistyöllä on suuri merkitys, koska sillä vältetään päällekkäisyyksiä, heikommasta yhdessä välittäminen on tuloksellisempaa ja avun perille meneminen varmistuu paremmin. Tutkimuksen tarkoituksena on saada laajempaan tietoisuuteen mahdollinen diakoniatyö ja sen eri muodot. Tavoitteena on saada yhteistyötaholle, seurakunnille ja yhteiskunnallisen avun tarjoajille tutkittua tietoa, kuinka yhteistyötä voisi mahdollisesti parantaa ja kehittää. Työ ei liity mihinkään hankkeeseen tai ohjelmaan.

Rauhanyhdistysten diakoniatoimijoille tekemässäni kyselytutkimuksessa oli alkujaan mukana yhteiskunnallisten toimijoiden ja seurakuntasektorin lisäksi järjestösektori ja muu ammattiapu. Kaksi jälkimmäistä osa-aluetta on rajattu opinnäytetyön ulkopuolelle. Rajauksella opinnäytetyö saadaan pidettyä selkeänä ja sopivan kokoisena. Toinen peruste opinnäytetyön näkökulman rajaamiselle on käyttämättömän faktan ja materiaalin jättäminen mahdolliselle aineiston tulevalle tutkijalle.

1 LÄHIMMÄISEN RAKASTAMINEN JA DIAKONIA

1.1 Diakonia Raamatussa

Diakoniatyö on kirkon perustehtävä ja sitä on tehty ja tehdään kirkossa kokoaikaisesti (Veikkola 2002, 107). Kalle Kuusimäki toteaa mm. seuraavasti: ”Teologisissa keskusteluissa on korostettu sitä, että diakonian tulee luonnehtia koko kirkon elämää. Näin ollen diakonia on kirkon todistusta (martyria) maailmassa. Vain olemalla diakoninen yhteisö, kirkko voi olla Jumalan valtakunnan läsnäolon tuntomerkinä yhteiskunnassa. Näin ollen diakonia on yksi kirkon luovuttamattomista ominaispiirteistä.” (Kuusimäki 2012, 27.)

Diakoniatyön perusta löytyy Jumalan sanasta Raamatusta. Apostolien teoissa (Apt. 6:1–7) kerrotaan, kuinka alkuseurakunnan aikana valittiin seitsemän diakonia toteuttamaan taloudellista avustamista oikeudenmukaisesti, koska tämä tuntui muuten vievän kaiken ajan eikä aikaa jäänyt riittävästi Jumalan sanalle. (Helin, Hiilamo & Jokela 2010, 19; Kuusimäki 2012, 18; Suomen ev.lut. kirkko. Sakasti; Veikkola 2002, 107–110).

Diakonian lähtökohtana on Jeesuksen esimerkki ja hänen opetuksensa. Jeesus kohtasi apua tarvitsevat, köyhät, sairaat ja syrjäytetyt, kuunteli heitä, paransi, auttoi ja julisti anteeksiantamuksen sanomaa. (Gothöni 2012, 15–16; Suomen ev.lut. kirkko. Sakasti.) Matteuksen evankeliumissa muistutetaan ja jopa vaaditaan meitä auttamaan toinen toistamme: ”Rakasta Herraa, Jumalaasi, koko sydäimestäsi, koko sielustasi ja mieles-täsi. Tämä on käskyistä tärkein ja suurin. Toinen yhtä tärkeä on tämä: Rakasta lähim-mäistäsi niin kuin itseäsi.” (Matt. 22:37–39.) Edellisen perusteella meillä jokaisella on lähtökohtaisesti velvoite toimia lähimmäisemme parhaaksi. Näin on toimittu tai ainakin yritetty toimia kautta ihmiskunnan historian.

Paavalin kirjeessä roomalaisille kerrotaan, kuinka Paavali keräsi rahaa Makedonian seurakunnilta ja vei kerätyn avustuksen Jerusalemin köyhille (Room. 15:25–27). Jee-sus kehottaa jokaista kohtelemaan toista, niin kuin toivoisimme itseämme kohdelta-van: ”Niin kuin te tahdotte ihmisten tekevän teille, niin tehkää te heille” ja ”olkaa val-miit armahtamaan, niin kuin teidän isännekin armahtaa” (Luuk. 6:31 ja 36). Ehkä

tunnetuin Raamatun kertomus diakoniasta ja lähimmäisen auttamisesta on Jeesuksen kertomus laupiaasta samarialaisesta (Luuk. 10:25–37). Kertomus pysäyttää meidät huomioimaan ja avustamaan avun tarpeessa olevia. Meidän ihmisten toiminnalle lähimmäisemme hyväksi ja parhaaksi ei tarvitsisikaan muuta ohjetta kuin Raamatun sanan.

Raamattu, joka on tai saisi olla elämämme korkein ohje, ei aina ole ainoa sellainen. Ihmiset ovat Raamatun tueksi ja siihen pohjautuen tuottaneet runsaasti hyviä, käyttökelpoisia diakoniatyön työkaluja, joita saamme ja voimme hyödyntää. Diakoniatyöntekijöiden Liiton laatimat eettiset ohjeet (Diakoniatyöntekijöiden Liitto 2016) tukevat päivittäistä diakoniatyötä. Eettisissä ohjeissa todetaan esimerkiksi, että diakonia on Jumalan rakkauden vastaanottamista ja jakamista hyvän kierrättämiseksi. DTL:n ja Diakin yhdessä laatimat ohjeet kannustavat diakoniatyöntekijöitä ja kaikkia ihmisiä toimimaan lähimmäistämme ajatellen ja pitämään kiinni kristillisistä perusarvoista. Diakoniatyöntekijöiden liiton eettisissä ohjeissa ollaan diakoniatyön ytimessä. Diakoniatyön pyrkimyksenä ja ns. avainsanoina ovat ilo ja toivo, itsemääräämisoikeus ja oikeudenmukaisuus, luottamus, ammatillisuus, inhimillisyys, hyvän kierrätys, yhteisöllisyys, pyyteettömyys, reiluus, erilaisuuden kunnioitus, läpinäkyvyys ja vastuullisuus. (Diakoniatyöntekijöiden Liitto 2016; Diakonia-ammattikorkeakoulu.)

1.2 Seurakunnassa tapahtuva diakoniatyö

Antti Elenius ja Kari Latvus (Elenius & Latvus, 2007) pohtivat diakonian teologista tehtävää. Diakonian määrittäminen on epäkiitollinen tehtävä. Diakonia on ollut ja on edelleen yleisnimi erilaisille, väljästi kristillisen uskon piirissä tapahtuville, hyvää tarkoittaville toiminnoille. Siihen kiteytyy jotain hyvin olennaista Jumalan rakkaudesta, luomakuntaan kätkeytyvästä hyvydestä ja yleensä armollisuudesta. (Elenius & Latvus 2007, 271.)

Diakoniatyöntekijät ovat luonnollisesti toimijoita diakoniatyössä (Ahonen 2002, 72; Gävert 2016, 23–36). Diakoniatyöntekijäksi valmistutaan kahta erilaista koulutuspolkua pitkin. Diakonikoulutus antaa sosionomin pätevyyden lisäksi kelpoisuuden kirkon diakonian virkaan, ja diakonissakoulutus antaa sairaanhoitajan pätevyyden lisäksi kelpoisuuden kirkon diakonian virkaan. Koulutustaustojen erilaisuudesta huolimatta

diakonian virat ja tehtävät ovat seurakunnissa samanlaiset. Edellä mainittujen lisäksi seurakuntien diakoniatyössä työskentelee esimerkiksi seurakuntakuraattoreita, ennen ammattikorkeakoulu-uudistusta opiskelleita opistoasteen diakoneja ja diakonisoja sekä ylempään ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneita diakoniatyöntekijöitä. (Helin ym. 2010, 49; Isomäki ym. 2018, 22.)

Toimijoita ovat edellisten lisäksi vapaaehtoiset. Päivi Thitzin (2013) mukaan vapaaehtoistoiminta lisää yhteisöllisyyttä, vahvistaa ihmistä ja antaa hänen elämäänsä tarkoituksen. Vuorovaikutus ja yhteinen toiminta antavat mahdollisuuden kokea elämä mielekkääksi, sekä löytää merkityksiä elämälle. Lisäksi ne auttavat ymmärtämään ja tulkitsemaan sekä itseä että ympäristöä. Mielekäs toiminta ja vertaisryhmät edistävät myös elämän mielekkyyttä. Vapaaehtoistoiminta seurakuntalaisen näkökulmasta on säännöllisen toiminnan järjestämistä, sekä yksittäisten tapahtumien organisointia. (Thitz 2013.)

Seurakunnan diakoniatyö on merkittävä vapaaehtoistyön tarjoaja. Vuosittain diakoniatyön kautta vapaaehtoistyötä löytää jopa noin 35 000 ihmistä. Työttömille vapaaehtoistyö ei kuitenkaan ole aina paras vaihtoehto. Työtön vapaaehtoinen on voinut saada karenssin osallistumisesta vapaaehtoistyöhön, koska ei ole sen aikana ollut aktiivisesti hakemassa työtä. Pääasiassa vapaaehtoistyöhön osallistuminen kuitenkin koetaan myös työvoimatoimistossa positiivisena asiana, koska se yleensä pitää yllä työkuntoa ja vahvistaa omanarvontuntoa. (Puuska 2012, 133.)

Organisatorista avustamista ja diakoniaa toteuttavat yleensä diakoniakeskukset, rovastikunnat, hiippakunnat sekä kirkkohallitus. Kristillistä palvelua varten on olemassa yhdistyksiä ja säätiöitä. Kirkon diakoniarahaston avustuksia voi saada seurakunnan diakoniatyön kautta. Kirkon ulkomaanapu toteuttaa kansainvälistä diakoniaa. (Helosvuori 2002, 330; Saraneva 2002, 317.) Diakonia-ammattikorkeakoulu toteuttaa diakoniatyöntekijöiden ammatillisen peruskoulutuksen (Diakonia-ammattikorkeakoulu 2018; Gothöni 2012, 190–192; Suomen ev.lut. kirkko. Sakasti).

Evangelisluterilaisen kirkon työssä olevien henkilöiden yhteneväisenä piirteenä voidaan pitää kiinnostusta hengellisiin asioihin. Jokaisella toimijalla on halu auttaa asiasta elämän kipukohdassa rakastaen ja välittäen (Hakala 2002, 234). Kirkon työntekijöiden hengellinen koti ja tausta saattavat olla ja ovatkin erilaisia. Huomasin syksyllä

2018 työharjoittelussa seurakunnassa, että eroavaisuuksista huolimatta yhteistyötä lähimmäisten auttamiseksi ja parhaaksi tehdään sydämen lämmöllä ja hädänalaisesta välittäminen on kaikkien yhteinen asia.

Diakonia on myös jumalanpalveluksessa avustamista. Tehtävänä voi olla esirukouksen laatiminen ja pitäminen, tekstien lukeminen, ehtoollispöydän valmistelu, ehtoollisen jaossa avustaminen, sakramenttien vieminen niille, jotka eivät pääse jumalanpalvelukseen paikan päälle (Elenius & Latvus 2007, 12–14; Malkavaara 2007, 120; Veikola 2002, 107–108). Opinnäytetyössäni jätän tämän osa-alueen käsittelemättä.

1.3 Diakoniatyö Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistyksessä ja rauhanyhdistyksissä

Seuraavassa osiossa kartoitan ja kerron SRK:ssä ja rauhanyhdistyksissä tehtävästä diakoniatyöstä. Perusteet laajalle kartoitukselle ja kerronnalle ovat hyvin ajankohtaiset. Monet kaipaavat tietoa siitä, millainen yhteisö vanhoillislestadiolaisuus on. Tämän olen huomannut esimerkiksi keskusteluissa tämän hetkisestä opiskelustani sekä opinnäytetyöstäni. Yksi opinnäytetyön kehittämisenäkökulma on tietoisuuden lisääminen rauhanyhdistyksissä toteutuvasta diakoniatoiminnasta. Näkökulmaa vahvistaa ja tukee myös opinnäytetyön toinen kehittämisenäkökulma, joka on kaikkien toimijoiden toiminnan avoimuuden edistäminen ja dialogin lisääminen.

Harjun (Harju 2005) mukaan vapaaehtoistyötä tehdään aina jossakin kontekstissa. Sen paikkana on usein yksilön lähipiiri, kuten naapuri tai sukulaiset. Konteksti voi olla myös laajempi, mm. seurakunta, kaupunginosa, kunta tai yhdistys. Henkinen viitekehys voi olla vaikka valtakunnallinen yhteisö tai tapahtuma (esim. kesäjuhla), vaikka vapaaehtoistoiminta tehdäänkin paikkasidonnaisesti. Vapaaehtoistoiminnan henkinen konteksti voi ulottua yksilön lähipiiristä globaalille tasolle (esim. Unicef). (Harju 2005, 58.)

Joskus ihmisen elämässä on vaikeuksia, eivätkä asiat ole kunnossa. Tällöin ihminen saattaa tarvita tilanteeseensa toisen ihmisen apua ja tukea. Diakoniatyö on siinä hetkessä hyvä mahdollinen apu. SRK:n vuosikirjat sisältävät ajankohtaisia artikkeleita myös diakoniaan liittyen. (Palola & Vänttilä 2012; Aho ym. 2015.) Juhani Liukkosen

(2015) mukaan elämän perusasioihin kuuluu, että ihminen saisi kokea elämässään toivoa, jotta voisi uskoa ja luottaa elämänsä olevan suuremman voiman kannateltavana ja että voisi tuntea tulleen rakastetuksi. Diakoniatyön lähtökohta voidaan tiivistää ajatukseen: ”Kun Jumala armostaan antaa meille synnit anteeksi, se synnyttää sydämessämme rakkautta, kiitollisuutta ja uskonkuuliaisuutta” (Liukkonen 2015, 190). Nämä saattavat meidät palvelemaan Jumalaa ja lähimmäistämme (KO 85).

Jaana Kittilä (2013) toteaa: Kristillisyydessä on korostettu henkilökohtaisen vastuun merkitystä lähimmäisen auttamisessa ja tukemisessa. On tiedostettu, että arjen diakoniatyötä tehdään ennen kaikkea omassa lähipiirissä. Jokainen joka huomaa, että lähellä tarvitaan apua ja tukea, voi ojentaa auttavan kätensä. (Kittilä 2013, 154.) Rauhanyhdistyksissä rohkaistaan ihmisiä kohtaamaan lähimmäinen ja auttamaan häntä. Kohtaamisen tulee tapahtua yksilöä ja perhettä kunnioittaen. Rinnalla kulkijana voi olla niin perheen keskellä kuin myös perheen ulkopuolella olevalle. (SRK. Kotityöryhmä 2010.)

Kuten usein hengellisissä yhteisöissä myös vanhoillislestadiolaisuudessa auttamista ja huomioimista on harjoitettu kautta aikojen. Ari-Pekka Palolan toimittamassa kirjassa (Palola 2011) kerrotaan, kuinka SRK oli perustanut avustusrahaston ”Kukkaisrahaston” vuonna 1945. Avustusrahaston varoilla autettiin ”vanhoja saarnaajia, heidän omaisiaan sekä muita avun tarpeessa olevia uskonveljiä ja -sisaria”. Jo ensimmäisenä toimintavuotena ”*Kukkaisrahastosta*” jaettiin avustuksia 178 500 markan edestä (Palola 2010, 412). Sodan jälkeisenä aikana lahjoitukset, jotka olivat esimerkiksi vaatteita, tulivat todelliseen tarpeeseen. Vaateavustus jatkui SRK:n toimesta ainakin 1950-luvun lopulle saakka (Palola 2011, 136–137, 141–143). Vuosina 1945–47 Amerikan vanhoillislestadiolaiset auttoivat Suomen vanhoillislestadiolaisia ja toimittivat Suomeen rahaa. Suomessa SRK kanavoi avustusten jakamista. Avustuksia jakoi täydennetty Kristittyjen Veljesavun toimikunta (Palola 2010, 417.) Em. kirjat kertovat, kuinka yhteisössä diakoniatyötä on tehty pitkään, vaikkakin diakoniatyö on tullut enemmän näkyväksi 1970-luvulta lähtien. Hyvinkin voimakkaasti diakoniatyö on näkynyt 2000-luvulla.

2000-luvulla SRK:ssä rauhanyhdistyksissä diakoniaan on kiinnitetty enenevässä määrin huomiota. 2010-luvulla SRK:n toimesta toteutettiin monissa rauhanyhdistyksissä keskustelutilaisuuksia diakoniatyön ajankohtaisuudesta ja tarpeellisuudesta. Näissä

tilaisuuksissa ideoitiin esimerkiksi toimintamalleja lapsiperheiden auttamiseksi (Liukonen, 190).

Vuonna 2010 SRK kutsui kotien ja perheiden keskellä tehtävän rauhanyhdistysten työn tueksi kotityöryhmän. Kotityöryhmän perustamisen taustalla oli yhteiskunnassa ja myös yhteisön sisällä käyty keskustelu koteja ja perheitä kuormittavista tekijöistä (SRK. Kotityöryhmä 2010). Kotityöryhmä laati raportin yhteisön toiminnasta diakoniatyössä. Raportissa on konkreettisia näkökulmia rauhanyhdistysten työmuotojen toteuttamistapojen ja sisältöjen tarkasteluun. Raportti avaa tekijöitä, jotka ovat kotien ja perheiden haasteina. Kotityöryhmä rohkaisee koteja ja perheitä käyttämään yhteiskunnan tarjoamia tukipalveluita mm. neuvolaa, päivähoitoa, koulujen ja muiden tahojen moniammatillisia verkostoja. (SRK. Kotityöryhmä, 2010.)

Perhe- ja diakoniatyön toimintasuunnitelmassa vuosille 2012–2015, todetaan perhe- ja diakoniatyön olevan evankeliumityötä. Suunnitelman tarkoitus on rohkaista kohtaamaan lähimmäinen ja herättää keskustelua siitä, kuinka rauhanyhdistys voi tukea tässä. Toimintasuunnitelmassa painotetaan jokaisen henkilökohtaista vastuuta perhe- ja diakoniatyössä. Jokaisella tulisi olla joku, jonka kanssa voi jakaa elämän arkea. Tarvitaan kyläilyä ja vertaistukea, sekä ammattiapuun ohjaamista. Lähimmäisten tuki korostuu etenkin vaikeassa elämäntilanteessa. Vanhoillislestadiolaisuudessa keskeisin työmuoto on seurat. Seuroissa kuunnellaan Jumalan sanaa, joka kuuluu uskonelämän hoitamiseen. Seurapuheissa voidaan Raamatun tekstien avulla käsitellä aiheita, joissa kerrotaan kotien ja perheiden elämää koskettavista aiheista. (SRK. Perhe- ja diakoniatyö 2011; KO 77.)

Vuosien 2016-2018 perhe- ja diakoniatyön toimintasuunnitelma sisältää lähes samankaltaisen toiminnan suunnitelman ja asioiden tarkastelun kuin vastaava aiempi suunnitelma. Diakoniatyö tehdään pääosin kentällä, jokainen tekijä omalla paikallaan. Rauhanyhdistysten diakoniatyössä kantavana ajatuksena 2010-luvulla on ollut ja on, että autamme toinen toisiamme uskomaan, toivomaan ja rakastamaan keskellä arkea (Pikkuaho 2015, 198; SRK. Perhe- ja diakoniatyö 2015; SRK. Toimintamuodot.) Yhtenä uutena työmuotona toimintaan on tullut perhekerhot, joissa on hartaushetki, keskustelu-aikaa vanhemmille ja lapsille ohjattua toimintaa. SRK tukee ja kouluttaa paikallisyhdistysten toimintaan osallistuvia ja kannustaa jokaista toimimaan läheisten parhaaksi (SRK. Perhe- ja diakoniatyö 2015).

Paikallisten rauhanyhdistysten perhe- ja diakoniatoimikunnat miettivät ja suunnittelevat, miten ihmisiä voitaisiin auttaa ja tukea. Toimikunnat järjestävät myös pienemmillle kohderyhmille yhdessäolo- ja keskustelutilaisuuksia. Näitä on esimerkiksi aikuisille, aviopuolisoille, äideille, isille, nuorille, lapsille, kotona pienten lasten kanssa oleville vanhemmille, varttuneemmalle väelle. Käytännössä pyritään tavoittamaan jokainen yhteisössä mukana oleva. (SRK. Perhe- ja diakoniatyö 2011.) Työtä tehdään myös kolmessa kristillisessä kansanopistossa ja viidessä leirikeskuksessa. Kurssit ja leirit on usein kohdennettu tietyille kohderyhmälle. On esimerkiksi aviopuolisoleirejä tai vertaiskursseja lapsensa menettäneille, lähisuhdeväkivaltaa kokeneille sekä perhe- ja diakoniatyössä mukana oleville. (SRK. Perhe- ja diakoniatyö 2011.) Kaikki rauhanyhdistysten, leirikeskusten ja opistojen järjestämät toimintamuodot ovat avoimia kenelle tahansa, joka kokee tarvitsevansa jotain konkreettista omaan olemiseensa ja ajatustensa virtaan. Osallistumiseen ei vaadita rauhanyhdistyksen jäsenyyttä eikä hengellistä samankaltaisuutta.

1.4 Näkökulma sosiaalialan asemaan yhteiskunnassamme

Diakoniatyötä teemme lähimmäistemme parhaaksi, omalla lahjallamme auttaen ja tukien. Työssä kohtaamme aika ajoin haasteita. Suomessa elettiin 1990-luvulla vaikeaa lama-aikaa, jonka jäljet näkyvät ylisukupolvisina haasteina vielä tänäkin päivänä mm. köyhyytenä, syrjäytymisenä ja mielenterveysongelmina. Harri Melin toteaa: ”Tarvitaan koko yhteisön tukea, tarvitaan sosiaalisia verkostoja ja luottamusta. Mikään apu ei kuitenkaan riitä, ellei ihmisellä itsellään ole halua muuttaa omaa tilannettaan.” Melin jatkaa: ”Tulevaisuuden haasteita pohdittaessa on syytä pitää mielessä lähtökohdat, kyse on politiikasta. Politiikassa tehdään aina tietoisia päätöksiä ja tietoisia valintoja.” (Melin 2012, 74.)

Lähimmäisestä välittäminen ja ikävä kyllä myös välittämättä jättäminen korostui suomalaisessa yhteiskunnassa 1990-luvulla. Esimerkiksi kylmä ja tunnoton finanssijärjestelmä jätti talouden myllerryksessä lukuisat suomalaiset yrittäjät, kodit ja perheet yksin. Samaan aikaan yhteiskunnan monia tukia leikattiin, eikä luvattuja muutoksia etuuksien palauttamiseksi toteutettu. Onko tämä ajanjakso ollut siemen nykyiselle itsekäälle, omaa etua tavoittelevalle ajalle ja toiminnalle? Taloudellinen lama vei

uskon hyvinvointivaltion rajattomaan ja ehdottomaan kestävyYTEEN (Möttönen & Niemelä 2005, 18).

Kirkon diakoniatyössä lama-aika näkyi muutoksina. Aiemmin diakoniatyöntekijät olivat tehneet kotikäyntejä sellaisten ihmisten luo, joiden oli vaikea lähteä liikkeelle kotiaan. Laman aikana ja vähän pahimman lama ajan jälkeen diakoniatyöntekijät alkoivat työskennellä diakoniatuimistossa ja asiakaskunnassa oli työkäisiä ihmisiä. Diakoniatyöntekijät joutuivat jopa velkaneuvojiksi. (Helin ym. 2010, 28-33.)

Samaan aikaan järjestöjen asema alkoi muuttua. Järjestöajattelu irtaantui pelkästä hyvinvointivaltioajattelusta. Ryhdyttiin yhä useammin puhumaan hyvinvointiyhteiskunnasta hyvinvointivaltion sijaan. Hyvinvointiyhteiskunta-ajattelu ottaa huomioon muutkin toimijat kuin valtion. Niin ikään 90-luvulla alkoi pohdinta siitä, mitä kansalaisjärjestöt voisivat tehdä. Ratkaisua sosiaalipalveluiden tuottamiseen ja jopa työllisyyden ylläpitoon alettiin etsiä laajemminkin kolmannelta sektorilta – ainakin puheissa. (Möttönen & Niemelä 2005, 18.)

Todellinen käytäntö oli toista. Suomalainen järjestökenttä, sen rooli ja yhteistyösuhteet muihin toimijoihin ovat muuttuneet Suomessa 1990-luvun loppupuolelta lähtien (Särkelä 2013). Yksi merkittävä tekijä tässä muutoksessa on ollut Euroopan unionin sisämarkkinoiden vahvistaminen. Kun markkinamekanismeja sovelletaan yhä uusilla politiikka-alueilla, julkinen valta on luonut epävarmuutta järjestöjen toimintaan. Yritykset ovat vahvistaneet asemaansa suhteessa järjestöihin. Sisämarkkinasäännösten neutraaliusperiaatteen mukaan yksityisen sektorin ja järjestöjen välillä ei ole eroa silloin, kun ne toimivat palvelujen tuottajana. Neutraaliusperiaate on korvannut aikaisemman periaatteen, joka korosti järjestöjen erityisluonnetta. Käytännössä tästä on seurannut se, että kuntien tulee kohdella yrityksiltä ja järjestöiltä tehtyjä hankintoja samalla tavalla. Järjestöjen ja kuntien kumppanuussopimukset ovat käyneet harvinaisiksi ja kunnat ovat muuttuneet varovaisiksi järjestösuhteissaan. (Särkelä 2013, 12.)

Tällainen kehitys on mielestäni jokseenkin vahingollista, kun tarkastellaan asiaa inhimillisyyden näkökulmasta. Väijäämättä tulee mieleen, että elämämme asioita mitataan enenevässä määrin taloudellisilla perusteilla. Tässä arvioinnissa pienemmät toimijat mm. monen järjestöt ja yhdistykset jäävät varjoon. Lähiyhteistyö nuivettuu ja paikallinen, erilaisia sektoreita kokoava yhteisöllinen toiminta hiipuu. Toki yritykset

tuottavat hyviä palveluita, mutta niiden on kuitenkin aina huomioitava toiminnan tuloksellisuus. Silloin toimijalta saattaa joissain tilanteissa unohtua elämän inhimillisyys ja ihmisarvo. Yhdistysten ja järjestöjen toiminnassa maksimaalinen voiton tavoittelu ei useinkaan ole toiminta-ajatusten kärkipäässä eikä tärkeimpänä tavoitteena. Näin ajattelen myös kirkon ja seurakunnan kohdalla.

1.5 Sosiaalityön auttamisen keinot

Suomessa vallitsee demokratia. Möttösen ja Niemelän mukaan (2005) demokratia ei ole pelkkä kunnan hallinnollis-poliittisen järjestelmän hallitsemistapa. Yhteistä etua voidaan edistää muussakin kuin poliittisessa prosessissa. Järjestötoiminta on yksi tapa muodostaa käsitystä yhteisestä edusta ja sen avulla voidaan edistää yhteisön etujen toteutumista. Kansalaiskeskustelu ei kuitenkaan voi rajoittua yksittäisiin järjestöihin, koska järjestötkin usein ajavat kapeiden kuntalaisryhmien etua. Tämän vuoksi järjestöjen välinen vuorovaikutus ja yhteistoiminta on tärkeää. Tarvitaan myös poliittisen järjestelmän ja järjestöelämän vuorovaikutusta, koska poliittista prosessia tarvitaan erilaisten näkemysten sovitteluun. (Möttönen & Niemelä 2005, 112.) Möttönen ja Niemelä kuvaavat hyvin, kuinka yhteiskunta toimii, tai pitäisi toimia.

Kaarina Mönkkönen kirjoittaa (Mönkkönen 2005) viitaten Sosiaali- ja terveystieteiden yhteistyöyhdistyksen YTY ry:n raporttiin (2004) näin: ”Vapaaehtoistoiminta ja ammatillinen toiminta menevät käytännön toiminnassa joskus ristikkäin ja vapaaehtoistoiminta voi olla osa ammatillista kehittämistä. Vertaisuuttakaan ei voi tiukasti erottaa ammatillisuudesta, sillä monet ammattityössä toimivat hyödyntävät myös omaa kokemustaan joissakin ongelmissa ja siten vertaisuus asettuu tärkeäksi voimavaraksi. Näihin rooleihin liittyy myös monia juridisia kysymyksiä auttajan vastuusta. Dialogisessa suhteessa asetetaan rohkeasti dialogisuutta mahdollistavan yhteisen hämmennyksen alueelle toisen kanssa. Vuorovaikutuksen näkökulmasta ammatillinen asiantuntijuus onkin muuttumassa suuntaan, jossa asiantuntijankin on kyettävä astumaan dialogista kohtaamista mahdollistavan ”tietämättömyyden” alueelle. Ajatuksen taustalta voidaan hahmottaa myös eräänlainen dialoginen minuuskäsitys, jossa minuutta ei nähdä kenenkään omana, kertomana tai kirjoittamana, vaan se on todellinen ainoastaan jatkuvassa vuorovaikutuksessa toisten ihmisten kanssa.” (Mönkkönen 2005, 288–289.)

Kaarina Mönkkönen kertoo ja avaa taitavasti ajatuksen, mitä itse mietin sosiaali- ja diakonistyöstä. Tulisi rohkeasti uskaltaa tehdä avauksia ja heittäytyen laittaa itsensä likoon lähimmäisen parhaaksi. Mönkkönen kirjoittaa, kuinka asiantuntijan tai ammatti-ihmisen tulisi uskaltautua dialogiin ja tämä pätee myös toisin päin: vapaaehtoisen kannattaisi rohkeasti lähteä mukaan ja tuoda oman osuutensa yhteisen hyvän eteen. Jokaisen kannattaisi hylätä ennakkoluulot, -ajatukset ja -asenteet. Seurakuntaharjoittelussa syksyllä 2018 kuulin hyvän esimerkin, kuinka jokainen meistä toimii tai miten meidän tulisi toimia omana itsenämme: ”Ihmisellä on jyväväkkanen selässään, josta hän ammentaa ja jakaa, sen mukaan kuin jakamista ja annettavaa on annettu. Kukaan ei voi eikä saa mennä toisen vakalle eikä ottaa sieltä, se ei ole mahdollista eikä luvalista. Vain omasta vakkasesta saa ottaa ja jakaa, myös toisen hyödyksi ja iloksi. Siis, ihminen ei voi mennä toisen ihmisen toimiin, ajatuksiin, tekoihin tai asenteisiin. Jokainen on oma itsenään arvokas itsenäinen itsensä.” (Seija Lomma, henkilökohtainen tiedonanto 2.10.2018.) Ajattelen tämän pätevän työelämässä työyhteisö- ja asiakassuhteissa ja myös jokaisen ihmisen yksityiselämässä.

Sosiaalialalla on erityinen suhde etiikkaan ja ihmisoikeuksiin. Alalla työskentelevät voivat olla eturivissä vaikuttamassa eettisyyden ja ihmisoikeuksien mahdollisimman hyvään toteutumiseen. Voidaan sanoa, että yhteiskunnan ja kolmannen sektorin toiminta-ala on saanut alkunsa juuri etiikkaan ja ihmisoikeuksiin liittyvien kysymysten pohtimisesta. Sosiaalialan työn tavoitteena on hyvän tekeminen, ihmisten auttaminen, puutteen ja kärsimyksen vähentäminen, muutos ja kehitys. (Talentia 2013, 5.)

Aulikki Kananon (2007) mukaan ihmistyössä arvot, moraalit ja eettiset periaatteet ovat asiakastyön perustaa, niiden ideologista kivijalkaa. Keskeisenä arvona on jokaisen ihmisen yhtäläinen ihmisarvo, joka merkitsee, että ihmistä kunnioitetaan riippumatta rodusta, uskonnosta, suorituskyvystä tai henkilökohtaisista ominaisuuksista. Ihmistyöhön yleisesti liitettyjä arvoja ovat myös oikeudenmukaisuus, yhteisöllinen vastuu ja itsemääräämisoikeuden kunnioitus. Käytännön työssä tämä tulisi näkyä asiakkaan kokemuksena ihmisarvosta, kuulluksi tulemisesta ja mahdollisuudesta ja oikeudesta oman tilanteensa käsittelyyn. Eettisesti kestävä toiminta toteuttaa työn arvoja ja moraalit eikä ole ristiriidassa lainsäädännön ja kansainvälisissä sopimuksissa määriteltyjen oikeuksien kanssa. Se edellyttää ihmisen elämäntilanteeseen yksilöllistä perehtymistä ja sellaisen työtavan valintaa, jossa mahdollistuu ihmisen oma

osallistuminen työskentelyyn. Samalla vahvistetaan ja tuetaan ihmisen omaa vastuuta elämästä. (Kolkka ym. 2007, 142.)

Raili Gothöni toteaa, että diakoniatyön keskiössä ovat ihmiset ja sitä ohjaa arvo-osaaaminen (Gothöni 2012, 190). Tähän ajatukseen on helppo yhtyä. Jos diakonia- tai sosiaalityötä tekevällä, ammattilaisella tai kenellä tahansa, ei ole työssään sydän mukana, työtä on hankala tehdä luontevasti. Tällöin luottamuksen syntyminen työntekijän ja asiakkaan välille voi olla haastavaa. Ei ole yhdentekevää, miten diakonia- tai sosiaalialantyössä toimitaan, tai mitä ajattelemme lähimmäisestämme. Työ velvoittaa tekijäänsä auttamaan lähimmäistä konkreettisesti ja vaikuttamaan avun edistämiseksi kaikin mahdollisin tavoin. Työ velvoittaa puolustamaan jokaisen lähimmäisen samanarvoisuutta, nostamalla mahdollisia epäkohtia esiin. Diakonia- ja sosiaalialan työssä tulee pyrkiä inhimillisiin ja avun tarvitsijan edun mukaisiin ratkaisuihin.

1.6 Rauhanyhdistysten tekemä yhteistyö yhteiskunnallisen avun piiriin ohjaamisessa

Rauhanyhdistysten toiminta-ajatus sosiaali- ja diakoniatyössä ilmenee yhdistyksen säännöistä. Yhdistykset eivät hoida tehtäviä, joita varten yhteiskunnalla on valmiit rakenteet. Toimijoina ovat yksittäiset ihmiset, kodit ja perheet. Rauhanyhdistysten toiminta on vapaaehtoistyötä ja vapaata osallistumista. Näin ollen rauhanyhdistyksissä ammattiapua tarvitseva ohjataan herkästi ammattilaisten avun piiriin. (SRK. Kotityöryhmä 2010; Suomen Rauhanyhdistysten keskusyhdistys. Toimintamuodot.)

On kuitenkin hyvä ja suositeltava asia, että yhteisössä tehtävää diakoniatyötä ja muuta auttamistyötä varten järjestäydytään. SRK:n Tuki- ja virikemateriaali -lehtisessä kerrotaan, kuinka voidaan järjestäytyä diakoniatyöhön: sisäistämällä perhe- ja diakoniatyön tehtävät, huolehtimalla toiminnan tiedottamisesta, kartoittamalla tarvetta ja resursseja, hankkimalla tietoa paikkakunnan auttamis- ja tukiverkostoista sekä käynnistämällä perhe- ja diakoniatyö. Työssä tulee kiinnittää huomiota luottamuksellisuuteen ja toimia hienotunteisesti autettavan ehdoilla. Kirjaamisia ei tehdä ja asioita käsitellään erityisen varovaisesti. Jokainen voi joutua elämässään tilanteisiin, joista ei selviä omin avuin eikä läheisten voimin vaan tarvitaan ammattiapua. Suomessa on kattava viranomais- ja vapaaehtoisverkosto, mutta hädän hetkellä apua saattaa olla kuitenkin vaikea

löytää. Em. lehtisessä kerrotaan esimerkinomaisesti ongelmatilanteita ja näihin tilanteisiin on valmiiksi kartoitettu yhteydenottokanavia. (SRK. Tuki- ja virikemateriaali 2011.)

Kun rauhanyhdistyksen toiminnassa mukana olevalla on elämässään vaikeaa, hän kokee tarvitsevänsä tilanteessaan toisen ihmisen apua. Jokainen on velvoitettu välittämään lähimmäisestään. Tuki- ja virikemateriaali -lehtisessä todetaan, että rauhanyhdistysten diakoniatyötä tehdään useiden tahojen yhteistyönä ja näiden eri tahojen piiriin ohjataan apua tarvitsevia. Lehtisessä kerrotaan, kuinka Suomessa on kattava viranomais- ja vapaaehtoisverkosto, joiden hyödyntämiseen ja niistä avun hakemiseen on jokaisella täysi oikeus ja vapaus. (SRK. Tuki- ja virikemateriaali 2011.) ”Ystävän rakkaus ei koskaan petä, veli auttaa veljeä hädän hetkellä.” (Sananl. 17:17)

Aiemmin toteamani mukaan rauhanyhdistysten pääasiallinen toimintatapa diakoniatyössä on vapaaehtoisuuteen perustuvaa. Diakonia on usein matalalla profiililla ja kynnyksellä toteutettua lähimmäisestä välittämistä. Jos havaitaan autettavan ehkä tarvitsevan vahvempaa tukea elämänsä käännteisiin, häntä kannustetaan ja ohjataan saamaan apua ammattiauttajilta. Ihmisten elämäntilanteet ovat hyvin moninaisia. Avun tarpeessa olevan kanssa mietitään mahdollisimman sopivaa tahoja, josta apua haetaan. Lapsiperheiden kohdalla lähestytään yhteiskunnallisia avustustahoja. On mahdollista saada mm. kodinhoitoapua, lastenhoito- ja siivousapua, perheterapiaa, lastensuojelun ammattiapua, mielenterveyden palveluita ennaltaehkäisevästi tai akuutisti ja ammattiapua koulukiusaamisen yhteydessä. Aikuisten elämän tilanteissa ohjataan tai ohjautetaan erilaisiin neuvonta- ja tukimuotoihin esimerkiksi vanhemman uupumisen yhteydessä, työpaikkakiusaamistilanteissa, taloudellisissa asioissa ja haasteellisissa mielenterveyden tilanteissa. Vanhusten kanssa etsitään apua mm. erilaisten sairauksien kohdatessa ja kuljetus- tai kyyditsemisasiossa.

1.7 Aiemmat tutkimukset ja hanke

Noora Nurmen ja Janne Yrjölän opinnäytetyössä (Nurmi & Yrjölä 2015) kuvataan diakoniatyön luonnetta vuonna 1984 diakonian ammattihenkilöille tehtyyn kyselytutkimukseen (Malkavaara 2007) viitaten: ”Vastauksissa painottui sielunhoidollinen ulottuvuus. Tutkimuksen mukaan työ nähtiin yhteiskuntakriittisen sosiaalityön sijaan enemmän hoidollisena ja terapeuttisena” (Nurmi & Yrjölä 2015, Malkavaara 2007, 113). Tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että verrattuna esim. julkiseen sektoriin seurakunnan piirissä tehtävä ”köyhien ja vähävaraisten” auttaminen saattaa olla jollain tavalla inhimillisempää ja pehmeämpää. Vuoden 2018 syksyllä tekemässäni seurakuntaharjoittelussa olen todennut, että seurakunnassa tehdään diakoniatyötä toimintakentän ytimessä ja juuri siellä, missä hätä on suurin ja ahdistus on käsinkosketeltava.

Opinnäytetyössään Nurmi ja Yrjölä tutkivat kvalitatiivisella menetelmällä, haastatellen diakoniatyöntekijöitä Raisiossa ja Riihimäellä, millaisin keinoin työtä tehdään hädänalaisten asiakkaiden keskuudessa. Nurmi ja Yrjölä totesivat haastattelujen perusteella, että mm. erilaiset vertaisryhmät ja leirit ovat sellaisia paikkoja missä voi kohdata hädänalaisia. He pohtivat, kuinka voitaisiin ennaltaehkäistä huono-osaisuutta:

Nykyään taloudellisten intressien määräämänä tulee pohtia myös toiminnan vaikuttavuutta. Olisiko vaikuttavinta panostaa esimerkiksi lapsiperheiden ongelmien ennaltaehkäisyyn? Sillä työllä voitaisiin vaikuttaa ehkäisevästi lasten ja nuorten syrjäytymiseen ja olla katkaisemassa sukupolvesta toiseen kasaantuvaa huono-osaisuutta. Vai onko se ristiriidassa diakoniatyön määritelmän kanssa? Voidaanko diakoniatyössä auttaa ennen kuin ihminen on hädän ääripäässä vai kuuluisiko ennaltaehkäisevä työ yhteiskunnan hoidettavaksi? (Nurmi & Yrjölä 2015.)

Nurmi ja Yrjölä ovat nostaneet esiin hyvin keskeisiä asioita, isoja kysymyksiä, joita on tarpeen pohtia aika ajoin. Toiminnan vaikuttavuutta saattaa olla joskus hankala arvioida. Vanhoillislestadiolaisessa yhteisössä ongelmien ennaltaehkäisy on tärkeässä asemassa. Viidessä eri leirikeskuksessa pidetään vielä tänä vuonna 2018, syyskuun puolivälistä joulukuun loppuun 111 leiriä erilaisille kohderyhmille, ikäjakaumaltaan pienistä lapsista vanhuksiin (SRK. Leirille).

Heidi-Maria Heikkilä ja Maarit Ketola ovat tutkineet (Heikkilä & Ketola 2010) opin- näytetyössään, mitkä ovat Porin alueella diakoniatyöntekijöiden valmiudet ohjata asiakkaita yhteiskunnallisten toimijoiden palveluun sekä millainen vaikutus yhteistyöllä on niihin. He ovat todenneet, että yhteistyötoimijat saattavat ohjata vastoin parempaa tietoa asiakkaan seurakunnan diakonian piiriin, sillä olettamuksella, että diakoniassa pystytään aina auttamaan:

Haastattelemamme diakoniatyöntekijät toivovat yhteistyön kehittämistä erityisesti sosiaalitoimen työntekijöiden kanssa. Yhteistyötä tehdään mielellään, mikäli se on aitoa ja molemminpuolista. Diakoniatyöntekijät arvioivat, että sosiaalitoimesta lähetetään asiakkaita heidän luokseen neuvottelematta ensin heidän kanssaan. Ohjaamalla asiakkaita diakonia-työntekijän vastaanotolle sosiaalitoimen työntekijät luovat asiakkaille mielikuvan, että diakoniatyö pystyy auttamaan asiakasta, vaikkei näin olisikaan. Diakoniatyöntekijät toivovat yhteisiä tapaamisia sosiaalityöntekijöiden kanssa, jotta asioita voitaisiin käydä avoimesti läpi ja sopia yhteisistä pelisäännöistä ja toimintakulttuurista. (Heikkilä & Ketola 2010.)

Seurakuntaharjoittelussani syksyllä 2018 diakoniatyöntekijät harmittelivat, kun sosiaalitoimen kanssa oli hankaluutta sopia verkostotapaamisia kohtuudella. On olennaista, että yhteistyötä lisätään eri toimijoiden välillä.

Suomen rauhanyhdistysten keskusyhdistys teki joulukuussa 2013 ja syksyllä 2015 jäsenyhdistyksille kyselyn perhe- ja diakoniatoiminnasta (SRK 2013, 2015). Perhe- ja diakoniatoiminnan suunnitelmien tarkoitus on rohkaista jokaista yksittäistä ihmistä kohtaamaan lähimmäinen ja herättää keskustelua siitä, kuinka rauhanyhdistys voi tukea tässä. Suunnitelmissa käsitellään yleisiä periaatteita yhdistysten ja SRK:n perhe- ja diakoniatyön organisoimisesta. Suunnitelmiin on myös kirjattu käytännön toimenpiteitä, joilla toimintaa voidaan jalkauttaa yhdistyksiin. (SRK 2013, SRK 2015.)

Vuosina 2013 ja 2015 kysyttiin, onko pari vuotta aiemmin laadittu perhe- ja diakoniatoiminnan suunnitelma otettu rauhanyhdistyksissä käyttöön. Vastanneista rauhanyhdistyksistä 60.2 % oli näin tehnyt vuonna 2013. Vastaavasti vuonna 2015 osuus oli 66 %. Kun 2010-luvun alkupuolella lanseerattiin ajatus, rauhanyhdistysten perhe- ja diakoniatoiminnan aloittamisesta, niin vuonna 2015 2/3 rauhanyhdistyksistä, perhe- ja

diakoniatoimikunta oli jo toiminut ja työmuoto oli alkanut vakiintua. Vuonna 2013 87.1 % rauhanyhdistyksistä oli perhe- ja diakoniatoimikunta. (SRK 2013, SRK 2015.)

Vuoden 2013 tutkimuksesta ilmenee, että 2–3 edellisen vuoden aikana rauhanyhdistyksissä oli pidetty vuosittain yli 1700 keskustelutilaisuutta, joiden aiheita oli listattu 500. Aiheet olivat käsitelleet uskon peruskysymyksiä sekä kotiin, perheeseen ja ihmissuhteisiin liittyviä kysymyksiä. Rauhanyhdistysten toimesta arjen apua ja tukea oli annettu ennaltaehkäisevästi lähettämällä aviopareja aviopuolisoleireille. Taloudellista apua oli annettu jonkin verran ja lastenhoitopalvelua oli organisoitu. (SRK 2013.)

Vuoden 2015 kyselyn kysymykset ovat samoja kuin kahta vuotta aiemmin. Keskustelutilaisuuksia on pidetty yhtä paljon kuin aiemmin. Erilaiset kohderyhmät haluttaisiin kohdata ja huomioida entistä paremmin. Lapsiperheiden arjen tuki ja avustamisen tärkeys nousivat hyvin voimakkaasti kyselyvastuksissa esiin. Oli myös halu tukea koteja ja perheitä lastenhoitoavun saamisessa. (SRK 2015.) Näitä asioita on alettu toteuttaa vuonna 2018 (Hintikka 2018).

Kansalaisareena, HelsinkiMissio, Kirkkohallitus ja Taloustutkimus (Kansalaisareena 2015) ovat tehneet tutkimuksen vapaaehtoistyöstä Suomessa vuosina 2010 ja 2015. Tutkimuksen mukaan vuonna 2010 vapaaehtoistyötä teki 34,4 % suomalaisista ja vuonna 2015 32,7 % suomalaisista. 2010 vastaajat käyttivät vapaaehtoistyöhön aikaa 13.35 h/viikko ja vuonna 2015 18,09 h/viikko. Viidessä vuodessa kehitys on mennyt siihen suuntaan, että vapaaehtoistyötä tekee hieman pienempi väkimäärä, mutta ne jotka tekevät, tekevät sitä entistä enemmän. 2010 työskenneltiin eniten senioreiden, lasten ja liikunnan parissa. Vuonna 2015 vapaaehtoistunteja tehtiin eniten lasten, kulttuurin ja liikunnan parissa. Vapaaehtoistyötä tekevien kokonaismäärä oli vuonna 2010 1,5 miljoonaa henkilöä ja vuonna 2015 1,4 miljoonaa henkilöä. Suurin vapaaehtoisten määrä eli 350 000 henkilöä toimi liikunnan ja urheilun parissa. Seniorien ja ikäihmisten parissa teki vapaaehtoistyötä 344 000 henkilöä ja lasten ja nuorten parissa 343 000 henkilöä. Nuorempien (15–24 v) keskuudessa yleisimpiä vapaaehtoistehtäviä olivat auttaminen 49 %, opetus ja koulutus 27 % sekä talkootyö 23 %. Toisen verrokkiryhmän (65–79 v) yleisimpiä tehtäviä olivat auttaminen 39 %, ystävätoiminta 18 % ja talkootyö 16 %. Tutkimuksen mukaan vapaaehtoistyötä tekee noin joka kolmas suomalainen. Yleisin sille, että vapaaehtoistyötä ei tehdä on ajan puute. Vähiten

vapaaehtoistyötä tekevät tutkimuksen mukaan suurituloisimmat ja ikäihmiset. (Kansalaisareena, 2015.)

Vapaaehtoistyö näyttää kohdentuvan juuri niille aihealueille, missä myös yhteiskunta tukee ihmisiä ja missä tehdään diakoniatyötä. Kohteena ovat ikäihmiset, perheet ja nuoret. Mutta, vaikka vapaaehtoistyötä tekevien määrä on huomattavan suuri, kaikki vapaaehtoiset ja vapaaehtoistyön kohderyhmät eivät kohtaa. Onko Suomi jakautumassa ja taantumassa luokkayhteiskunnan aikaan, onko auttajissa ja vapaaehtoisissa kaksi tasoa, joilla molemmilla on oma kohderyhmä? Mikä saa aikaan lokeroitumista ja eri arvoisuutta? Harri Melin (Melin 2012) puhuu yhteiskunnan polarisoitumisesta, eliitti ja rahvas puhuvat eri kieltä, solidaarisuus ja lähimmäisenrakkaus ovat koetteilla (Melin 2012, 78–79).

Lapsirikas-hanke on Oulun alueella ja Raahessa toimiva matalan kynnyksen arjen tukea mallintava ja rakentava projekti lapsiperheille. Hanke pyrkii tukemaan lapsiperheiden arkea, erityisesti vapaaehtoistoimintaa kehittämällä. Lapsirikas hankkeeseen on tullut ensimmäisen puolentoista vuoden aikana (syksyllä 2017) 300 yhteydenottoa. (Takkula 2017.) Hanke on konkreettinen esimerkki siitä, kuinka valtava tarve kodeissa ja perheissä on vapaaehtoistyölle ja myös diakonialle. Samalla hankkeen teettämän kyselyn perusteella voidaan todeta, että kynnys avun pyyntöön on korkea, jos avun saamisen edellytyksenä on arviointia tai avun saanti on vastikkeellista. On tärkeää, että avun pyytäjät kokee tulleen kuulluksi ja saa konkreettista apua nopeastikin. (Takkula 2017.)

On tiedostettava, että kotiavun tarve on suuri. Onko oikein, että apu ”joudutaan” järjestämään vapaaehtoistyöllä? Onko oikein, että ihmisten todelliseen hätään joutuu vastaamaan seurakunta, tai jokin muu toimija? Yhteiskunnan tulee huolehtia heikommista, joita aina on keskuudessamme. Toki on myös niin, ettemme voi unohtaa Raamatun neuvoa: ”Pitäkäämme huolta toinen toisestamme ja kannustakaamme toisiamme rakkauteen ja hyviin tekoihin” (Hepr. 10:24). Takkulan visio on, että kynnyksettömästä kotiavusta tulisi samalla tavoin universaali kuin neuvolapalveluista (Anne-Maria Takkulan henkilökohtainen tiedonanto 27.2.2018).

”Työntekijöiltä ja asiakkailta tullut kommenttia, että heiltä odotetaan muutosta kotipalvelun vastineeksi” (Takkula 2017). Meillä jokaisella on oma tapamme elää ja

toimia. Koetamme saada arjen sujumaan voimavarojemme mukaan. Kodin ulkopuolelta tullut avun tarjoaja ei voi edellyttää avun pyytäjältä, että tämä muuttaisi toimintatapansa avun tarjoajan mieleiseksi. Jos auttaja tarjoaa apuaan ”jalustalta” neuvoen, se ei kannu hyvää hedelmää. Siinä tapauksessa tuskin muodostuu luottamuksellista suhdetta subjektin ja objektin välillä.

Lapsirikas hankkeen kyselyn vastauksista heijastui, että perheet eivät ole tulleet kuuluisiksi, heitä ei oteta todesta ja toiminta ei ole aidosti asiakaslähtöistä (Takkula 2017). Mielestäni on ensiarvoisen tärkeää, kun ammattihenkilö kohtaa avuntarvitsijat tasa-arvoisina, ihmisarvon omaavina yksilöinä, kuunnellen ja auttaen heitä. Avunpyytäjän etua on ajateltava. Tällaista työtä tehdään monissa uskonnollisissa yhteisöissä, hankkeissa ja vapaaehtoisjärjestöissä.

Oulussa vuosina 2009–2013 toimineessa ESKO-hankekokonaisuudessa mukana olivat hyvinvointipalvelujen tilaaja- ja tuottajapuoli sekä seurakuntien ja oppilaitosten edustajia. Heidän kokemustensa mukaan, ennaltaehkäisevä työ yhdistää luontevasti järjestöt, kunnat ja seurakunnat yhteisesti mietittyjen, realististen tavoitteiden äärelle. Toimijoiden välinen tahtotila, sitoutuminen ja luottamus vievät tavoitteisen suunnittelun myös toiminnan tasolle. Monitoimijamainen yhteistyö sekä rakenne- että asiakastasolla edellyttää vahvaa taustatukea kaikilla tahoilla. Monitoimijamainen yhteistyö vaatii laaja-alaisuutta ja rohkeutta tulla pois omalta mukavuusalueelta. Verkostoja kutomalla, voimavaroja sekä jokaisen verkoston jäsenen asiantuntijuutta ja osaamista yhdistämällä tavoittaa parhaiten vaikuttavan, hyvinvointia edistävän toimintamallin. (Häkkinen & Tourula 2013, 149–151.)

2 TUTKIMUSPROSESSI

2.1 Tutkimuksen lähtökohdat

Opinnäytetyö prosessina on ollut monivaiheinen ja mielenkiintoinen. Prosessin alkuvaiheessa, 13.9.2017 tapasin SRK:n lapsi- ja perhetyön johtajan. Tuolloin mietimme tulevaa opinnäytetyötä, aikataulua, tarkoitusta ja toteuttamistapaa. Tapaamisessa keskusteltiin laajasti yhteiskuntamme tilasta sekä asioista, joilla itse voimme olla vaikuttamassa ihmisten parempaan hyvinvointiin ja hyvään elämään. Kävimme keskustelua siitä, kuinka suomalaisessa yhteiskunnassa ja myös vanhoillislestadiolaisessa yhteisössä koteja ja perheitä kuormittavat tekijät ovat puhuttaneet ihmisiä. Kotien ja perheiden tilanteissa ollaan monesti haastavien asioiden edessä. Miettiessämme opinnäytetyön aihetta, mieleemme nousi voimakkaana kysymys, kuinka voitaisiin tavoittaa mahdollisimman kattavasti haasteiden edessä ja keskellä olevat kodit ja perheet. Pohdimme myös, kuinka voisimme mahdollisimman kattavasti saada avuntarvitsijat ja auttajat kohtaamaan toisensa ja kuinka voisimme rohkaista ihmisiä hakeutumaan oma-toimisesti avun piiriin. Keskustelujen tuloksena päädyimme laatimaan aineiston keräämiseksi kvalitatiivisen kyselyn rauhanyhdistysten diakoniatöinnässä mukana oleville. (Lasse Hertteli & Jouni Hintikka, henkilökohtainen tiedonanto 13.9.2017.)

Tutkimuksen tekeminen on ajankohtaista ja perusteltua, koska tutkittua tai tilastollista aineistoa opinnäytetyöni aiheesta ei ole. On olemassa edellä mainitut SRK:n vuosina 2013 ja 2015 tekemät kyselyt rauhanyhdistyksille. Kyselyissä aihealueena on ollut mm. rauhanyhdistysten perhe- ja diakoniatyömuotojen tilan kartoitus, ”uudelleen käynnistys”, toimintatavat ja ammatillisen avun yhteystietojen päivitys. (SRK 2013, 2015.)

2.2 Tutkimuksen tavoite, tarkoitus ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön ja tutkimuksen tutkimuskysymyksinä ovat ensimmäisenä, kyselytutkimuksella sekä teoreettisella viitekehyksellä kartoittaa ja kehittää paikallisten rauhanyhdistysten ja Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistyksen tekemää diakoniatyötä. Opinnäytetyön teoreettisen viitekehysten osuudessa käsitellyn ja tarkastellun rauhanyhdistysten ja SRK:n toiminnan kartoituksen ja kehittämisen tavoite ja tarkoitus on mm. lisätä tietoisuutta ja avoimuutta rauhanyhdistyksistä ja niiden toiminnasta diakoniatyön ammattilaisille sekä yhteiskunnallisten palveluiden tarjoajille. Sama tavoite ja tarkoitus on kyselytutkimuksen analysoinnilla ja tarkastelulla.

Toisena tutkimuskysymyksenä on tutkimuksen perusteella kartoittaa ja kehittää rauhanyhdistysten ja seurakuntien, sekä rauhanyhdistysten ja yhteiskunnallisten toimijoiden välistä toimintaa lähimmäisen parhaaksi. Näin ollen tavoitteena ja tarkoituksena on saada rauhanyhdistyksille, SRK:lle, seurakunnille ja yhteiskunnallisille toimijoille tutkittua tietoa, kuinka yhteistyötä voitaisiin mahdollisesti parantaa ja kehittää.

Kolmantena tutkimuskysymyksenä tarkastelen rauhanyhdistysten toiminnassa ja piirissä mukana olevien ohjautumista tai ohjaamista ammattiavun saataville. Tarkoituksena on rohkaista eri tahoja toimimaan niin, että kaikki saatavilla oleva apu kohtaisi avun tarvitsijan. Tutkimuksen tavoitteena on rohkaista ja kannustaa jokaista toimijaa avoimempaan dialogiin.

Opinnäytetyön tarkoituksena on myös tarkastella, eroaako rauhanyhdistysten ja muiden toimijoiden diakoniatyö toisistaan. Eroavuuksien tarkastelu ei kuitenkaan ole varsinainen tutkimuskysymys. Lisäksi opinnäytetyön viimeisessä osuudessa julkaistaan kyselytutkimukseen vastanneiden terveisiä yhteistyötahoille. Opinnäytetyön ja tutkimuksen tavoite ja tarkoitus on em. asioiden lisäksi ja ohella rakkauden kaksoiskäskyn mahdollistuminen mahdollisimman usean ihmisen kohdalla.

2.3 Tutkimusmenetelmä, aineiston hankinta ja analyysimenetelmä

Päädyin laatimaan kvalitatiivisen eli laadullisen kyselytutkimuksen (Liite 1). Menetelmä valikoitui sopivimmaksi, koska tekemässäni kyselyssä käytän enimmäkseen avoimia kysymyksiä. Laadullisessa tutkimuksessa yleisimmät aineistonkeruumenetelmät ovat haastattelu, kysely, havainnointi ja erilaisiin dokumentteihin perustuva tieto. Niitä voidaan käyttää joko vaihtoehtoisesti, rinnan tai eri tavoin yhdisteltynä tutkittavan ongelman ja tutkimusresurssien mukaan. (Eskola & Suoranta 2003, 186–187; Tuomi & Sarajärvi 2009, 71.)

Laadullisessa tutkimuksessa ei pyritä tilastollisiin yleistyksiin. Niissä pyritään mm. kuvaamaan jotain ilmiötä tai tapahtumaa, ymmärtämään tiettyä toimintaa, antamaan teoreettisesti mielekäs tulkinta jollekin ilmiölle. Täten laadullisessa tutkimuksessa on tärkeää, että henkilöt, joilta tieto kerätään, tietävät tutkittavasta ilmiöstä mieluusti mahdollisimman paljon tai heillä on kokemusta asiasta. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 84.) Opinnäytetyöni tutkimusosuus muodostuu kyselystä rauhanyhdistysten diakonia-aktiiveille.

Kyselyssä on taustatietokysymykset mukaan luettuina kaiken kaikkiaan 16 kysymystä, joista avoimia kysymyksiä on 12 ja suljettuja 4. Kysely on hyvin laaja. Opinnäytetyöhön otan mukaan aihealueen, joka käsittää SRK:n, rauhanyhdistysten ja seurakuntien diakoniayhteistyöhön liittyvät asiat, rauhanyhdistysten toiminnan piirissä olevien ohjautumisen tai ohjaamisen yhteiskunnallisen avun piiriin sekä edellä olevien aihealueiden kehittämisenäkökulman. Laadulliseen tutkimukseen voidaan käyttää harkinnanvaraista otantaa (Tuomi & Sarajärvi 2009) sekä tehdä yleistyksiä ja päätelmiä aineistosta nousevien seikkojen perusteella. Harkinnanvaraisuuden onnistumisen arviointi jätetään lopulta lukijalle. Ei niin, etteikö tutkijan pitäisi itse ottaa kantaa, vaan niin, että lukija saa itse muodostaa argumentoinnista kuvan tehdyn tutkimuksen tieteellisyydestä. Harkinnanvaraisessa aineiston keruussa voidaan tiedonantajiksi valita henkilöitä (eliittiotanta), joilta oletetaan saatavan parhaiten tietoa tutkittavasta ilmiöstä. Vallinnan kriteerinä voi olla esimerkiksi itsensä ilmaisemisen taito, puhekyky, kirjoitustaito tai orientaatio maailmaan. Laadullisessa tutkimuksessa tämä perustelu on hyvä pitää mielessä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 86–87.) Edellä mainitut kriteerit eivät sovi aivan täsmälleen yhteen tutkimukseni vastaajien kanssa, mutta tietynlaista valikointia

vastaajien kohdalla kuitenkin tehtiin. Vastajiksi valikoitiin juuri sellaisia henkilöitä, jotka ovat säännöllisesti tai aktiivisesti mukana diakoniatoiminnassa.

Laadullisen tutkimuksen rajaamisessa on kyse myös tulkinnallisesta rajauksesta (Kiviniemi 2010). Tutkijan omat intressit ja tarkastelunäkökulmat vaikuttavat aineiston keruuseen ja kerääntyvän aineiston luonteeseen. Laadullinen aineisto ei siis sellaisenaan kuvaa todellisuutta, vaan todellisuus välittyy meille tulkinnallisten prismojen ja tarkasteluperspektiivien välittämänä. Aineistoa kerätessään tutkija siis rajaa tutkittavaa kenttää tulkinnallisen perspektiivinsä välityksellä. Tutkimustehtävää rajattaessa otetaan siten myös kantaa siihen, mikä on aineistosta esiin nouseva ydinsanoma, jonka tutkija haluaa tulkintansa avulla erityisesti nostaa tarkastelun keskipisteeksi. (Kiviniemi 2010, 73.)

Tilastokeskuksen internetsivuilla kvalitatiivisesta tutkimuksesta sanotaan, että kvalitatiivisessa yhteiskuntatutkimuksessa tutkijan etukäteen laatimien kysymysten asemesta tutkimushenkilöt saavat suhteellisen vapaamuotoisesti kertoa aihealueeseen liittyvistä kokemuksista ja mielipiteistä. Tämä menetelmä antaa mahdollisuuden kartoittaa yhteiskuntailmiöitä niiden kaikessa rikkaudessaan. (Tilastokeskus.) Käyttämäni laadullista tutkimusmenetelmää puoltaa sekä avoimiin kysymyksiin annettujen vastausten monipuolisuus ja vapaamuotoisuus että myös se, että suljetut kysymykset liittyvät taustatieto-osuuteen ja niiden määrä on vähäinen.

Kyselyn alustaksi valikoitui ZEF-kyselytyökalu (ZEF). Alusta on yhteistyötaholle ennestään tuttu. ZEF-kyselytyökalu on pohja, jolla voi rakentaa kyselyitä, nettitestejä ja valitsimia keräämään laadukasta tietoa sekä profiloimaan asiakas. ZEF-menetelmän avulla muutetaan absoluuttiset arviointitulokset suhteellisiksi. ZEF-kirjainyhdistelmä tulee sanoista Z-scored Electronic Feedback. Nimensä mukaisesti ZEF-menetelmässä käytetään z-scoring-menetelmää suhteellisten vastauspisteiden laskemiseen. Suhteelliset vastauspisteet lasketaan siten, että kaikkien arvioijien kohdalta vastauspisteiden keskiarvo siirretään taulun keskelle ja vastaukset hajoitetaan koko taulun alueelle. Tällä tavalla normitetuista tuloksista häviävät ns. asennevääristymät ja päästään tarkastelemaan vastausten suhteita toisiinsa. (Selkälä, Ronkainen & Alasaarela 2010; ZEF.) Laadullisessa tutkimuksessa aineiston analysoinnin voi katsoa olevan luonteeltaan toisaalta analyttistä, toisaalta synteettistä (Kiviniemi 2010). Keskeistä on kuitenkin löytää synteesiä luova temaattinen kokonaisrakenne, joka kannattaa koko

aineistoa. Raportoinnissa tulee välttää liiallisen sirpalemaisuu den vaarat ja pyrkiä tarkasteltavien teemojen kokonaisvaltaiseen käsittelyyn. Tästä näkökulmasta aineiston analysoinnin eräänä tavoitteena on löytää keskeiset ydinkategoriat, perusulottuvuudet, jotka kuvaavat tutkittavaa kohdetta ja joiden varaan tutkimustulosten analysointi voidaan rakentaa. (Kiviniemi 2010, 80.)

ZEF-kyselyn tuloksia tutkittaessa jatkotoimenpiteiden suunnittelua helpottaa, mikäli vastaajaa on pyydetty arvioimaan aihealueiden tärkeyttä samalla, kun mielipidettä on kysytty. Esimerkiksi asiakastyytyväisyyskyselyssä yrityksen viestintää on voitu arvioida sekä alueellisen onnistumisen että sen merkityksen kannalta. Kehitystoimenpiteiden suunnittelu voidaan kohdistaa aluksi niihin asioihin, joiden onnistuminen on arvioitu kaikkein heikoimmaksi, mutta myös kaikkein tärkeimmäksi. On kylläkin mahdollista, että vastaajat arvioivat kaikki kysytyt asiat tärkeiksi, jolloin tulosten keskiarvot näyttävät vain marginaalisia eroja kysytyjen asioiden välillä. Tähän haasteeseen auttaa se, että kysymykset suhteutetaan keskenään. Tällöin tuloksia voidaan katsoa priorisointijärjestyksessä, jolloin mahdolliset eriävät vastaustyyli t on otettu huomioon. Eriävillä vastaustyyliillä tarkoitetaan sitä, että on olemassa kriittisempiä ja positiivisempia vastaajia. Positiiviset vastaajat käyttävät koko vastausskaalaa, kun taas kriittiset vastaajat ovat varovaisempia käyttämään vastausskaalan ääripäitä. Silloin, kun otannasta löytyy sekä kriittisiä että positiivisia vastaustyyliä, pelkät keskiarvot voivat antaa virheellisen kuvan tuloksista. (Selkälä, Ronkainen & Alasaarela 2010; ZEF 2018.)

Analyysimenetelmäksi ja tutkimusmetodiksi valittu ZEF-kyselytyökalu toimii kvalitatiivisessa kyselytutkimuksessa, jossa vastausprofiililtaan erilaiset vastaajat ja heidän vastauksensa voidaan asettaa suhteellisesti saman arvoiksi. ZEF-kysely kvalitatiivisessa tutkimuksessa on tarkoituksen mukainen. Eskolan ja Suorannan mukaan laadullisen aineiston analyysin tarkoitus on luoda aineistoon selkeyttä ja siten tuottaa uutta tietoa tutkittavasta asiasta. Analyysillä pyritään aineisto tiivistämään kadottamatta silti sen sisältämää informaatiota; päinvastoin pyritään informaatioarvon kasvattamiseen luomalla hajanaisesta aineistosta selkeää ja mielekästä. (Eskola & Suoranta 2003, 137.)

Kvalitatiivinen kyselytutkimus lähetettiin testiluontoisesti 34 henkilölle, joista 26 vastasi kyselyyn (Kuvio 1). Testikyselyn vastaajina olivat SRK:n diakoniatyön

asiantuntijat, alueellisten perhe- ja diakoniatiiimin jäsenet kaikilta kolmelta (eteläinen, keskinen ja pohjoinen) alueelta (Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys). Kyselyyn antoi muokkausehdotuksia muutama henkilö. Ehdotukset olivat varteenotettavia, ja ne huomioitiin lopullisessa kyselyssä.

Nimi	Arvioijat	Vastaamassa	Vastannut
Uusi raporttiryhmä	34	26	6
Yhteensä	34	26	6
Vastausprosentti	76.5 %		
Lopettaneet	17.6 %		
Kesken Jättäneet	58.8 %		
Eivät osallistuneet	23.5 %		

Kuvio 1. Testivastaajat

2.4 Laadullinen kyselytutkimus

Laadullinen kyselytutkimus tehtiin vuoden 2018 alussa ja lähetettiin huhtikuussa samana vuonna. Lopullinen kysely lähetettiin 178 rauhanyhdistyksen perhe- ja diakonia-toimikunnan puheenjohtajalle (Liite 1). Toimikuntien puheenjohtajat jakoivat kyselyä toimikuntien jäsenille ja mahdollisesti muille diakoniatyön aktiiveille. Kyselyyn vastasi yhteensä 145 henkilöä 46 rauhanyhdistyksestä (Kuvio 2). Kyselyn avanneiden vastaajien vastausprosentti oli 94.5 %, näistä yli puolet eli 55.9 % vastasi kaikkiin kysymyksiin. Kyselyssä vastaajat määrittelivät asemaansa seuraavasti: perhe- ja diakoniat toimikunnan jäsen (vastauksissa lyhenne pdt tarkoittaa perhe- ja diakoniatyötä) 80 vastaajaa eli 72,1 % vastanneista, johtokunnan jäsen 22 vastaajaa eli 19.2 % vastanneista, muu 9 vastaajaa eli 8,1 % vastaajista. Vastausvaihtoehdossa ”muu” asema, kysyttiin, missä asemassa vastaaja toimii. Vastaukseksi saatiin seuraavia: perhe- ja diakoniatyön aluetiimin jäsen, perhe- ja diakoniatyön vastuuhenkilö, molempien (aluetiimi ja pdt-toimikunta) jäsen, perhetyön yhdyshenkilö, diakoniatmk:n yhdyshenkilö, pdt-toimikunnan ja johtokunnan jäsen kaksi kertaa, sekä pdt-toimikunnan puheenjohtaja kaksi kertaa.

Nimi	Arvioijat	Vastaamassa	Vastannut
Uusi raporttiryhmä	145	137	81
Yhteensä	145	137	81
Vastausprosentti	94.5 %		
Lopettaneet	55.9 %		
Kesken jättäneet	38.6 %		
Eivät osallistuneet	5.5 %		

Kuvio 2. Kyselyn vastaajat.

3 TUTKIMUSTULOKSET

Taustatieto kysymysten jälkeen kysyttiin avoimella kysymyksellä, millaisissa tilanteissa ammattiapuun ohjaamista on tarvittu. Vapaissa vastauksissa näkyi elämänkirjon kokemukset ja koettelemukset. Ammattiapuun oli ohjattu erilaisissa kriisitilanteissa esim. taloudellisen tilanteen vuoksi.

Kun kysyttiin, kuinka hyvin tiedetään ammattiavun saatavuudesta, seurakunnan tarjoamasta diakonia-avusta oltiin kohtuullisen hyvin tietoisia (Kuvio 3, nro 1). Toisaalta kun mitattiin tulosta suhteellisella asteikolla vähän–riittävästi, vastausten keskiarvo jäi hieman keskisektorin huonommalle puolelle. Toisaalta taas koettiin, että tietoisuuden tarpeellisuus asteikolla pieni–suuri, tarve jää melkoisen alhaiseksi. Suhteellinen tulos on saatu, kun on laskettu kaikkien kysymykseen vastanneen 94 henkilön vastauksen keskiarvo. Nelikentässä näkyvän neljän eri vaihtoehdon vastausten keskiarvopisteet sijoitetaan nelikentän keskelle, pisteitä ”venytetään” ja hajautetaan tasaisesti nelikentälle, jotta tulos saadaan havainnollistettua paremmin. Kun vertaa suhteellista tulosta ja absoluuttista tulosta, vastaukset (tulokset) ovat keskenään samanlaisia. Suhteellinen tulos on vain hajautettu laajemmalle alalle.

Jos tutkimustulos seurakunnan diakonia-avun saatavuuden tiedostamisesta olisi jossain nelikenttätaulukon ääriinurkassa, tulos olisi ”hälyttävä” ja siihen tulisi reagoida. Tutkimuksen mukaan voidaan todeta, että seurakunnan tarjoamasta diakonia-avusta ollaan kohtuullisesti tietoisia ja avun tarve on vähäinen. Yksi vastaaja on vastannut näin: ”Perhe- ja diakoniatyön puitteissa ammattiapuun ohjaamista ei ole minun aikana tarvittu. Ihmiset tuntuvat olevan itsekkin sen verran valveutuneita, että osaavat hakea itse apua, tai läheisten tukemana, eikä toimikunnalle ole tullut näitä tapauksia” Absoluuttisissa vastauksissa (Kuvio 4) tietoisuus ammattiavun saatavuudesta oli hyvin lähellä keskipistettä samoin kuin tarvesektorin arvo.

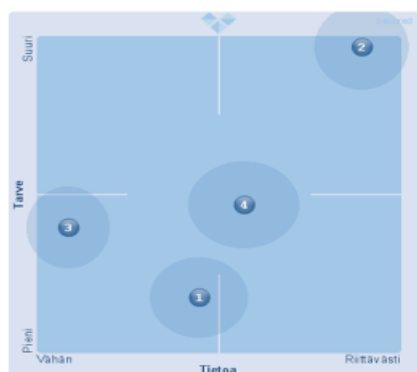
Tutkimuksen perusteella on kuitenkin tärkeää vertailla keskenään yhteiskunnallisen avun piiriin ohjaamista ja seurakunnan diakoniatyön piiriin ohjaamista (kuvio 5) sekä tietoisuutta näiden saatavuudesta (kuvio 2). Tutkimustulokseen perustuen voidaan tehdä huomio, että yhteiskunnallisen avun piiriin ohjaaminen, kuin myös tietoisuus sen saatavuudesta toteutuvat erittäin hyvin. Sitä vastoin seurakunnan tarjoaman avun

piiriin ohjaaminen ja tietoisuus tämän avun saatavuudesta ovat vain kohtuullisella tasolla. Tämä aiheuttaa pohdintaa, miksi asia on näin. Eikö seurakunnan diakoniatyötä koeta tarvetta vastaavaksi? Eikö seurakunnan diakoniatyöstä tiedetä tarpeeksi?

Kun kysyttiin, kuinka hyvin ollaan tietoisia yhteiskunnan esimerkiksi kunnan tai sosiaalitoimen tarjoamasta avusta, 96 vastauksen keskiarvopiste (Kuvio 3, nro 2) osoittaa, että tästä avusta ollaan riittävän tietoisia ja avun tarve on myös suuri. Tutkimuksessa ei kysytty erikseen minkälaisissa asioissa yhteiskunnan tarjoaman avun tietoisuus on tullut esille. Vapaissa vastauksissa kuitenkin mainitaan mm. seuraavanlaisia asiayhteyksiä: taloudellinen apu, lastenhoito, kodinhoito, erilaiset sairaudet, kuljetus ym. elämän mukanaan tuomia tilanteita.

Tietoisuus ammattiavun saatavuudesta (Suhteellinen)

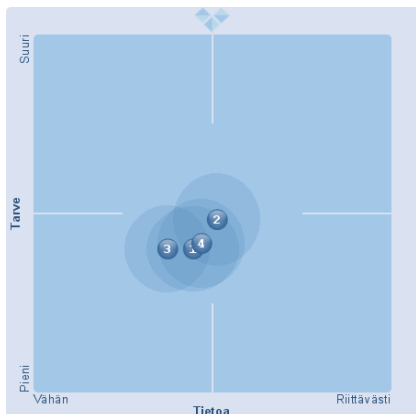
1. Seurakunnan tarjoama diakonia-apu (94) (EOS: 17)
2. Yhteiskunnan (kunnan) tarjoama apu (esim. sosiaalitoimi) (96) (EOS: 10)
3. Järjestöjen (esim. erilaiset hankkeet, MLL) tarjoama apu (93) (EOS: 16)
4. Muu ammattiapu (106) (EOS: 56)

Kuvio 3. Tietoisuus ammattiavun saamisesta suhteellinen tulos.

Tietoisuus ammattiavun saatavuudesta

1. Seurakunnan tarjoama diakonia-apu (94) (EOS: 17)
2. Yhteiskunnan (kunnan) tarjoama apu (esim. sosiaalitoimi) (96) (EOS: 10)
3. Järjestöjen (esim. erilaiset hankkeet, MLL) tarjoama apu (93) (EOS: 16)
4. Muu ammattiapu (106) (EOS: 56)

Kuvio 4. Tietoisuus ammattiavun saatavuudesta absoluuttisena esitettynä.

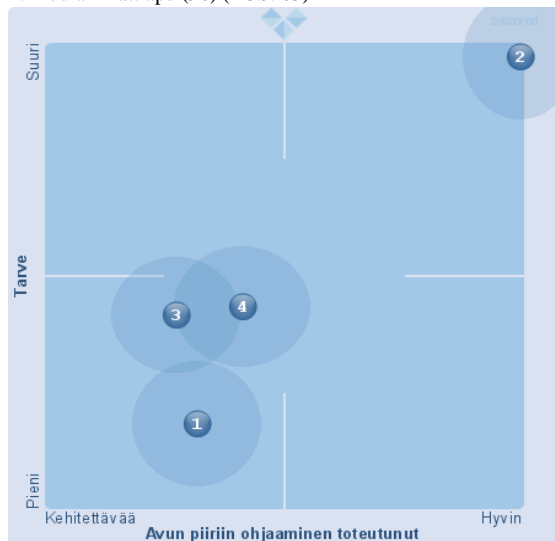
3.1 Ammattiapuun ohjaaminen

Kun kysyttiin tilanteita, milloin ammattiapuun on ohjattu, vastausten joukossa oli joi-takin diakonia-apuun liittyviä ohjaustilanteita. ”Ohjata perheitä diakonian piiriin.” Oli kehoitettu, rohkaistu ja ohjattu seurakunnan diakonia-avun puoleen mm. raha asi-oissa, olettaen että avun saaminen tukee henkistä jaksamista. Kysyttäessä rauhanyh-distysten piiristä ammattiapuun ohjaamisesta, kuinka seurakunnan tarjoamaan ammat-tiapuun ohjaaminen oli toteutunut, asteikolla hyvin – kehitettävää, suhteellinen tulos oli selvästi keskisektorin huonommalla puolella (Kuvio 5) Tutkimus osoittaa, että ky-symykseen vastanneen 80 vastaajan kohdalla ohjaamisessa seurakunnan diakonia-apuun piiriin on jonkin verran kehitettävää, mutta vastaajat eivät näe tarvetta siihen kuitenkaan kovin suureksi. Tarvejanalla pieni – suuri, tulos jää reilusti pienen puolelle. Absoluuttisesti kuvattuna ammattiapuun ohjaaminen sijoittuu aika lailla keskelle neli-kenttää (Kuvio 6). Onko tässä kyse jälleen tiedon puutteesta?

Yhteiskunnan tarjoaman avun piiriin ohjaaminen on 76 vastaajan arvion mukaan to-teutunut hyvin ja tarvekin on suuri (Kuvio 6). Yhteiskunnan avun piiriin on tutkimuk-sen mukaan ohjattu mm. seuraavista syistä: Erilaisissa perheen kriisitilanteissa,

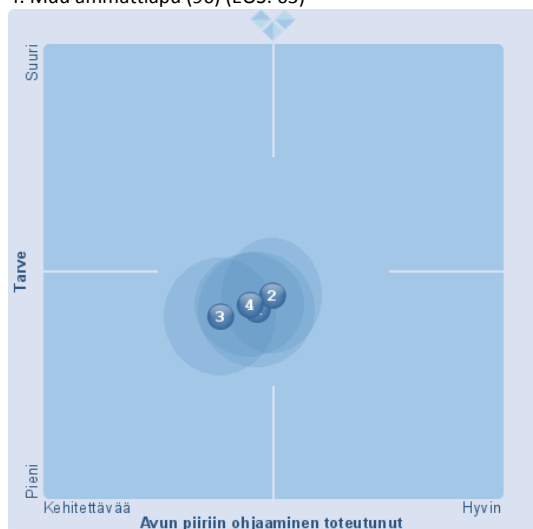
taloudellisesti hankalissa tilanteissa, lasten hoitoon liittyvissä tilanteissa, vakavien sairastumisien yhteydessä, lastensuojelullisissa tilanteissa.

1. Seurakunnan tarjoama diakonia-apu (80) (EOS: 22)
2. Yhteiskunnan (kunnan) tarjoama apu (esim. sosiaalitoimi) (79) (EOS: 16)
3. Järjestöjen (esim. erilaiset hankkeet, MLL) tarjoama apu (76) (EOS: 21)
4. Muu ammattiapu (96) (EOS: 63)

Kuvio 5. Ammattiavun piiriin ohjaaminen toteutunut suhteellinen tulos.

1. Seurakunnan tarjoama diakonia-apu (80) (EOS: 22)
2. Yhteiskunnan (kunnan) tarjoama apu (esim. sosiaalitoimi) (79) (EOS: 16)
3. Järjestöjen (esim. erilaiset hankkeet, MLL) tarjoama apu (76) (EOS: 21)
4. Muu ammattiapu (96) (EOS: 63)

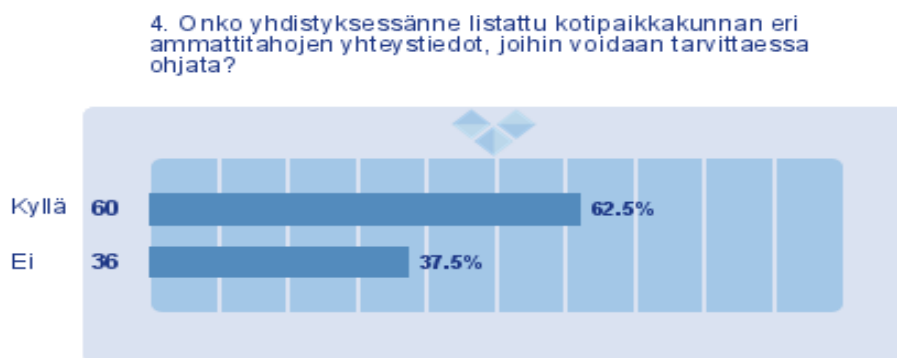

Kuvio 6. Ammattiapuun ohjaaminen absoluuttinen tulos.

Ammattiapuun ohjaamisessa oli vastausvaihtoehtona (96 vastaajaa) myös muun ammattiavun piiriin ohjaaminen. Näiden vastausten joukossa oli muutama maininta seurakunnasta saatavan avun piiriin ohjaamisesta. Avun tarvisijoita oli ohjattu mm.

sellaisen diakoniatyön ammattilaisen luo, joka ei toimi virassa. Kun tarkastelee mitä vastaajat ovat ajatelleet muulla ammattiavulla, vastaukset käsittävät mm.: terapiaa, lääkäripalveluita, velkaneuvontaa, perheneuvolaa, yksityistä psykoterapiaa sekä vaihtoehtoishoitoja.

Taustakysymyksissä kysyttiin rauhanyhdistyksiltä, onko rauhanyhdistyksillä listattu kotipaikkakunnan eri ammattitahojen yhteystiedot, joihin ihmisiä voidaan ohjata tarvittaessa. Kysymykseen (96 kpl) vastaajista 60 eli 62.5 % vastasi myöntävästi ja 36 eli 37.5 % kieltävästi (kuvio 7). Tässä on selkeästi kehitettävää eli tietoisuutta ammattiavun saatavuudesta olisi syytä lisätä.

Kuvio 7. Rauhanyhdistysten listaukset ammattitahojen yhteystiedoista.

3.2 Yhteistyöstä seurakunnan ja yhteiskunnallisen toimijoiden kanssa

Opinnäytetyön tutkimuksen vapaapalaute -osiossa rauhanyhdistysten diakonia-aktiivit totesivat seurakunnan diakoniatyön olleen yksi taloudellista apua antaneista tahoista. Taloudellista apua on saatu mm. rippikoulumaksuihin, ja nuorten retkien maksuihin. Rauhanyhdistyksissä taloudellisissa ongelmissa olevia on ohjattu diakoniatyöntekijän luo ja työntekijän kanssa on haettu tukea avustusrahoista. ”Lähinnä taloudellinen apu.” ”Tukea rippikoulumaksuihin.” Yhteistyötä seurakunnan kanssa tehdään tai sitä haluttaisiin tehdä yllättävän paljon. Tutkimuksen mukaan yhteistyötä tehdään runsaasti joulumuistamisien yhteydessä. Seurakunta lahjoittaa ruoka-avustuksia ja lahjakortteja jouluostoksiin. Näissä lahjoituksissa seurakunnan työntekijä on kysynyt

rauhanyhdistyksen diakoniatyön vapaaehtoiselta, kenelle tai keille lahjoituksia voitaisiin mahdollisesti antaa. ”Viestitetty esim. joulun alla pakettien ohjaamisesta määrättyihin perheisiin.” ”Yhteistyö seurakunnan ja kauppojen ylijäämien jaossa.” Yhdessä on jaettu myös EU-ruoka avustuksia. Muistamisia on ollut myös syntymäpäivien yhteydessä sekä yhteisen adressin laittamisessa omaisille.

”jatkuva, tiivis yhteistyö. Eu-ruoka-apu, joulurahamuistamiset”

”Eu- ruoka-avustuksia jaetaan seurakunnan kanssa yhteistyössä.”

”Yhdessä on yhden kerran kirjoitettu siitä miten muistetaan vanhuksia syntymäpäivänä esim 80v. On muistettu me myös ry:n puolesta syntymäpäivän johdosta, adressein hautajaisiin”

Yhteiskunnallista vastuuta on kannettu yhteistyössä seurakunnan kanssa mm. toimimalla yhteisvastuukeräyksessä kerääjänä. ”Osallistumme Yhteisvastuukeräykseen.” Yhdessä on järjestetty tilaisuuksia, joissa on ollut koolla rauhanyhdistyksen ja seurakunnan väkeä. Tilaisuuksissa on jaettu tietoa erilaisista auttamismahdollisuuksista.

Seurakunnan toimintaan rauhanyhdistysten väki on myös osallistunut. On osallistuttu mm. perhekerhoihin, lastenkerhoihin, diakoniatyön tapahtumiin, sekä seurakunnan diakoniatyön luottamustehtäviin. Samoin seurakunnan diakoniatyön ammattilainen on toiminut rauhanyhdistyksen toimikunnassa. Näissä tapauksissa tiedonkulku on ollut helppoa. On myös koettu, että seurakunnan tuki on ollut mahtava. Yhteistyön on koettu olevan tiivistä, jatkuvaa ja se on toiminut hyvin. Yhteistyö on voinut olla myös henkilökohtaista yhteydenpitoa. Seurakunnan työntekijä on voinut antaa mm. yksinäiselle yhteystiedot, että tämä on voinut saada keskusteluapua ja voinut pyytää vaikkapa seurakyytiä.

”Seurakunnan diakonia on kaikkien seurakuntalaisten ulottuvissa.”

”Jatkuva, tiivis yhteistyö. EU-ruoka-apu, joulurahamuistamiset, hätäapu kriisitilanteissa, srk auttaa. Seurakunta auttanut myös nuorten reissujen maksuissa jne. Mahtava yhteistyö ja tuki seurakunnalta. Kiitoksena olemme muistaneet srk dkn-työntekijää pienellä lahjalla vuosittain.”

”Olen ollut tilaisuudessa jossa oli mukana alueen pappeja, diakoniatyöntekijöitä ja RY:n diakoniatmk:n jäseniä. Hyvä tilaisuus!”

”Hyvin toiminut.”

Myönteisiä kokemuksia seurakunnan kanssa tehtävään yhteistyöhön oli yhteensä 24 kappaletta. Tähän voidaan laskea mukaan myös seurakunnan taloudellisesta tuesta saadut myönteiset kokemukset, joita oli 7–8.

Kokemuksia siitä, ettei yhteistyötä tehdä seurakunnan kanssa oli yksitoista kappaletta. Miksi yhteistyötä ei tehdä, oli avattu vain kahdessa kommentissa:

”Yhteistyötä täällä ei oikein voi tehdä. Koen vaikeaksi ja joskus jopa ’epäuskoiseksi’ itseni srk:n hommissa (luottamushenkilönä), koska suurella osalla on niin kielteinen suhtautuminen srk: taan.”

Ja toisaalta toisin päin: ”Tehdään tietääkseni aika vähän yhteistyötä” (kokemus että seurakunnalla on vieroksuva asenne *’ne ovat niitä rauhanyhdistysläisiä, eikä heidän asiat kuulu meille’*.) Muutamassa kommentissa, joissa todettiin, ettei yhteistyötä tehdä, kuitenkin toivottiin sen lisäämistä: ”Liian vähän yhteistyötä.” Yhteiskunnan kanssa tehtävää yhteistyötä luonnehdittiin tutkimuksessa mm. seuraavanlaisin kommentein:

”On myös kutsuttu esim. perhepalveluista vastaavaa kertomaan sisarkerhoon kunnan lapsi- ja perhetyöstä ja palveluiden saatavuudesta.”

”Konsultointia esim. taloudellisissa kysymyksissä.”

”Ei mainittavaa yhteistyötä, mutta kriisitilanteissa ohjaamme myös yhteiskunnan tukimuotojen pariin.”

”Varsinaisesti me ei tehdä yhteistyötä, vaan neuvotaan avun tarvitsijaa oikeille avun antajille.”

”Ohjataan tarvittaessa palveluihin”

”Keskustella yhdessä mitä mahdollisuuksia heillä on autttaa..”

Eräs kyselyyn vastannut, rauhanyhdistyksen vapaaehtoisena diakonia-aktiivina toimiva oli kokenut asemansa haastavaksi omassa roolissaan avuntarjoajana: ”Haastava määrittellä asemaa: asiakkaana ovat perheet ja yksilöt. Perhe itse määrittää minkä roolin ry saa tässä kuviossa.”

3.3 Kehitettävää yhteistyöhön

Tutkimuksessa toivottiin selkeästi eniten (kolmetoista kertaa) yhteistyömuodoissa seurakunnan kanssa, että tiedottamista lisättäisiin, samoin kuin yhteisiä tapaamisiakin. Kahdeksan kertaa nousi esille EU-ruokakassien jako yhteistyönä. Kolmantena sekä rauhanyhdistysten että seurakunnan toivottiin ohjaavan ihmisiä, puolin ja toisin avun piiriin. Näin tutkimuksessa ilmaistiin kymmenen kertaa.

”Yhteinen palaveri seurakunnan diakoniatmk:n ja Ry:n diakoniatmk:n kanssa.”

”EU-ruoka-avun jakaminen yhdessä seurakunnan kanssa.”

”Ihmisten ohjaamista hakemaan apua puolin ja toisin.”

”Hyödynnä rauhanyhdistyksen diakoniatyössä myös seurakunnan palveluksessa olevia ammattilaisia.”

Kyselyssä ehdotettiin, että seurakunta ja rauhanyhdistys voisivat antaa hätäapua yhteisesti akuutissa kriisitilanteessa, sekä pohtia yhteisiä auttamismahdollisuuksia. Rauhanyhdistyksille tekemässäni kyselyssä diakonia-aktiivit toivoivat vuoropuhelua seurakunnan työntekijöiden kanssa ja hyviä kehitysideoita annettiin yhteistyön lisäämiseksi: ”Yhteiset tapaamiset diakoniatyön toimijoiden kanssa olisivat varmaan hyödyllisiä.” ”Selkeät ohjeet ja avunmuodot srk-sivuille.”

Kun kysyttiin, minkälaista yhteistyötä tehdään yhteiskunnallisten palveluiden tarjoajien kanssa, varsinaista yhteistyötä tehtiin verrattain vähän. Lähinnä rauhanyhdistysten diakoniatyöntekijät ovat olleet ohjaamassa yhteiskunnallisen avun piiriin. Ohjaamista on ollut myös ammattilaisten taholta. (14 krt). ”Ihmisiä kehoitetaan itse ottamaan yhteyttä kunnan palveluihin. Me annamme tarvittaessa tietoa.” ”Ohjataan tarpeen mukaan kunnan tarjoamaan palveluun.” ”Ohjataan ihmisiä hakemaan apua. Ohjaavat sosiaalitoimesta myös rauhanyhdistykselle, jos on hengellistä hätää.”

Ohjaamisen lisäksi tutkimuskyselyn vastauksissa työn kehittämisideoita yhteiskunnan (kunnan) ammattiavun mm. sosiaalitoimen kanssa, annettiin esimerkiksi seuraavanlaisia ideoita:

”Tiedottamalla toimintakalenterissamme kunnallisesta sosiaalitoimesta ja sen henkilöstöstä yhteystietoineen.”

”Lapsiperheille kotiapua. Sitä saisi olla enemmän.”

”Rohkaisemalla perheitä hakemaan tukea taloudellisissa kriisitilanteissa ja tai muun tuen osalta (esim. kotipalvelu) avoin ja luottamuksellinen keskustelu toimijoiden kanssa.”

”Tiedottaa sosiaalipalveluista, joita voi saada tueksi jokapäiväisestä arjesta selviytymiseen. Erityisesti kiinnittää huomiota myös varttuneemman väen osalta.”

”Yhteydenotto helpoksi ja yhteystiedot selvästi nettisivuille.”

”Esimerkiksi lastenhoitoapu pienellä ”saamiskynnyksellä” ja vanhanmallinen kotihoitaja olisi hyvä.”

Tiedottaminen nousi tutkimuksessa yhdeksi tärkeäksi yhteistyön kehittämisideaksi rauhanyhdistysten ja yhteiskunnallisten toimijoiden kesken. 57 vastaajasta kuusi (6) vastaajaa ehdotti tiedottamisen lisäämistä. Yhdeksän (9) vastaajaa halusi jollakin tavalla lisätä yhteistyötä tai sitten sitä oli jo olemassa jossain muodossa. Vain neljä (4) vastaajista totesi lähes perustelematta, ettei yhteistyötä ole. Viisi (5) vastaajaa vastasi kotiin ja perheisiin annettavan avun olevan tärkeää, samoin osa heistä totesi perheiden

sitä saaneenkin jo. Yllättävästi vain neljä (4) vastaajaa mainitsi vastauksessaan talouden.

”Kunnan ammattiavun ammattilaiset voisivat tulla kertomaan omasta työstään joko rauhanyhdistyksen perhe- ja diakoniatyön ja koko rauhanyhdistyksen väelle.”

”Lapsiperheille kotiapua. Sitä saisi olla enemmän.”

”Ilmeisesti sen kummempaa yhteistyötä ei tahojen kanssa ole.”

”Rauhanyhdistyksellä on tekeillä tiedote, johon kerätään eri tahojen yhteistietoja, ja helpotetaan perheitä ja yksittäisiä ihmisiä hakemaan apua.”

”Vireillä yhteistyökuvioita kunnan kanssa. Alkuvaiheen keskusteluja käydään.”

”Voitaisiin olla vielä rohkeammin yhteydessä ja kertoa avoimesti perheiden toiveita ja tarpeita.”

Aktiivinen, avoin ja oikea-aikainen viestintä ja vuoropuhelu ovat toimivan yhteistyön edellytys. Yhteistyön tekeminen erilaisten toimijoiden ja organisaatioiden kesken on herkkää ja se edellyttää luottamusta. Yhteistyö voi helposti vahingoittua, jos avoin viestintä ei toteudu. Vastuu viestinnästä on oltava selkeä ja yhteisesti sovittu. Tärkeää on myös varata resurssia viestinnän toteuttamiseen. (Häkkinen & Tourula 2013, 151.)

4 TUTKIMUKSEN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Sosionomi-diakonin ammattiosaamiseen kuuluu sekä sosiaalialan että diakonityöntekijän eettinen osaaminen. Näin ollen työntekijänä tulee toimia sekä sosiaalialan että diakoniatyöntekijän eettisten ohjeiden mukaisesti ja ammattieettisten periaatteiden mukaan. Arvoristiriitatilanteissa tulee toimia eettisesti perustellusti. Diakonia-alalla eettisiä perusteita ja arvopohjaa antavat diakoniatyöntekijän eettiset ohjeet, kirkkolaki ja kirkkojärjestys. Sosionomia ohjaavat sosiaalialan ammattilaisen eettiset ohjeet sekä sosiaalialalla toimimista määrittelevät ja ohjaavat lait ja asetukset. Diakonia-alalla sosionomin tulee edistää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa, sekä asettua yhteiskunnassa kaikista heikompiensaisten puolelle.

Sosiaalialan ammattilaisen on ymmärrettävä ja hyväksyttävä ihmisoikeudet ja puolustettava niitä kaikissa tilanteissa. Sosiaalialan työn tavoitteena on ihmisten hyvinvoinnin lisääminen. Keinoina ovat tätä tukevan sosiaalisen muutoksen, ihmissuhdeongelmien ratkaisujen ja itsenäisen elämänhallinnan edistäminen. Sosiaalialan työ perustuu ihmisoikeuksiin ja yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden periaatteisiin, jotka on kirjattu kansainvälisiin yleissopimuksiin. (Talentia 2013.)

Diakoniatyöntekijän eettiset ohjeet ohjaavat diakonia-alan ammattilaista ja ne perustuvat kristillisiin arvoihin ja diakoniatyöntekijän perusarvoihin. Nämä ilmenevät lähimmäisenrakkautena, ihmisarvojen kunnioittamisena, oikeudenmukaisuutena ja vastuullisuutena (Diakoniatyöntekijöiden Liitto 2016).

Vaitiolovelvollisuudesta määritellään julkisuuslaissa niin, että vaitiolovelvollisuus merkitsee kieltoa ilmaista asiakirjan salassa pidettävä sisältö. Ilmaiseminen merkitsee tiedon antamista suullisesti, myös passiivisesti tapahtuvaa tiedon paljastamista ulkopuolisille, esimerkiksi salassa pidettäviä tietoja sisältävän asiakirjan jättämistä ulkopuolisten saataville. (L621/1999.) Vaitiolovelvollisuudesta on säädetty myös kirkko-laissa, jota sovelletaan yhdessä viranomaisen toiminnan julkisuudesta säädetyn lain kanssa (L1054/1993). Laissa yksityisestä terveydenhuollosta määritellään vaitiolovelvollisuutta mm. näin: ”sekä muiden tehtäviä suorittavien tai sen tiloissa työskentelevien vaitiolovelvollisuudesta säädetään laissa yksityisestä terveydenhuollosta. Nämä eivät saa luvatta ilmaista mitä he asemansa, tehtävänsä tai työnsä vuoksi ovat saaneet

tietää toisen terveydentilasta, sairaudesta tai vammaisuudesta taikka häneen kohdistuvista toimenpiteistä tai muista vastaavista seikoista. Vaitiolovelvollisuus säilyy palvelussuhteen tai tehtävän päättymisen jälkeen.” (L152/1990.) Laissa terveydenhuollon ammattihenkilöistä on säädetty salassapitovelvollisuudesta (L559/1994).

Kyselytutkimuksen vastauksia ei julkaista opinnäytetyössä niin, että vastaajien yksityisyys vaarantuisi tai asuinpaikkakunta kävisi selville. Tähän toimintatapaan vetoan vaitiolovelvollisuuden ja salassapitovelvollisuuden nojalla. Kyselyyn on voinut vastata anonyymisti ja vapaaehtoisesti. Tämä lisää opinnäytetyön luotettavuutta. Tietoja käsitellessäni ja analysoidessani, en ole voinut yhdistää tietoa yhteenkään henkilöön. Yksi paikkakunta on mainittu tutkimuksen vastauksissa, mutta tätä ei ole käytetty tutkimuksen analysoinnissa.

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK) mukaan tutkimuksessa tulee ottaa huomioon mm. seuraavia eettisiä periaatteita: osallistumisen vapaaehtoisuus, yksityisyydensuoja, tutkittavien informointi, tutkimusaineiston suojaaminen ja luottamuksellisuus, tutkimusaineiston säilyttäminen tai hävittäminen (Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Eettinen ennakoarviointi). Em. asioita on käsitelty lyhyesti tutkimukseen osallistujille lähetetyssä saatekirjeessä. Tutkimusaineisto on työelämäyhteisön hallussa sekä opinnäytetyön tekijällä. Aineiston käytöstä ja säilyttämisestä on tehty yhteistyötahon ja opinnäytetyön tekijän kanssa suullinen sopimus, koskien aineiston luottamuksellista käsittelyä ja salaamista. Tutkimusaineistoa on käytetty anonymiteettisyys huomioiden. Tutkimuksen henkilökohtaisten tiedonantojen käyttämisestä on informoitu tietojen antajia ja heiltä on kysytty lupa tietojen käyttöön opinnäytetyössä. Samoin on toimittu työelämä yhteistyötahon edustajan kanssa. Opinnäytetyön kyselytutkimukselle on myönnetty tutkimuslupa Suomen rauhanyhdistysten keskusyhdistykseltä. Salassa pidettävien tietojen tutkimuskäyttö edellyttää käyttö lupaa. Tiedot, joita tutkimuksen toteuttamiseksi tarvitaan, on syytä määritellä mahdollisimman tarkasti jo ennen käyttöluvan hakemista. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2018.)

Alasuutarin (1993) mukaan hyvässä laadullisessa raportissa yhdistyy tiheän aineiston kuvaus tieteelliseen kerrontaan, jossa tutkija sovittaa kirjallisuudesta tekemiään teesejä omaan tekstiinsä. Alasuutari viittaa laadullisen raportin kirjoittamisen tyylillisiin vaikeuksiin, joita ihmisten arkipuheen sijoittaminen tieteelliseen tekstiin voi aiheuttaa. Tämä Alasuutarin näkemys on siinä mielessä tärkeä, että raportin kirjoittajan on syytä

säilyttää raportti rakenteeltaan ja sisällöltään saman tyyllisenä alusta loppuun saakka. (Sarajärvi & Tuomi 2009, 158.)

Valittu tutkimusmenetelmä, kvalitatiivinen tutkimus osoittautui luotettavuutta lisääväksi. Laadullisen tutkimuksen raportin kirjoittamisen eri vaiheet eivät useinkaan erotu yhtä selkeinä kuin määrällisessä tutkimuksessa. Raportin eri vaiheita ei välttämättä voi aina erottaa selkeästi omiksi osa-alueiksi. Esimerkiksi tutkimusaineiston keruu ja analyysi saattavat olla kietoutuneita hyvin läheisesti toisiinsa, eikä niitä näin ollen voida erottaa toisistaan, kuten määrällisessä tutkimuksessa. Lisäksi laadullisen tutkimuksen teoreettinen viitekehys voi olla väljempi tai sitä ei kirjoiteta valmiiksi etukäteen, kuten määrällisessä tutkimuksessa. (Sarajärvi & Tuomi 2009, 150.) Raporttini toteutui hyvin pitkälti edellä olevan lainauksen mukaisesti.

Tutkimuksen luotettavuutta vahventaa raportissa käyttämäni laadullinen tutkimusmenetelmä yhdessä ZEF-kyselytyökalun kanssa. Aron mukaan, tutkimusta arvioiva tieteilinen yleisö on luonteeltaan epäilevää, jopa vihamielistä (Aro 1993). Tästä näkökulmasta tutkimuksen luotettavuudessa on kyse ennen kaikkea epäluuloisen tiedeyleisön (esimerkiksi opinnäytteiden tarkastajien) vakuuttamisesta erilaisin tutkimustekstissä näkyvin merkein ja kielellisin toimenpitein. Tutkimuksen luotettavuudesta puhuminen kiteytyy pitkälti siihen mertonilaiseen ajatukseen, joka sanelee yhdeksi tieteen tekemisen eettiseksi normiksi järjestelmällisen epäilyn periaatteen. (Eskola & Suoranta 2003, 209.)

Raportin ja tutkimuksen metodologia täytyy mielestäni hyvin (Eskola & Suoranta 2003, 208; Kiviniemi 2010, 82–83; Selkälä, Ronkainen & Alasaarela 2010; Tuomi & Sarajärvi 2009, 13; ZEF). Olen käyttänyt tutkimuksessani laajaa lähdeaineistoa hahmottamaan ja havainnollistamaan tutkimusongelmaa. Samoin olen kattavasti avannut ja analysoinut tutkimustuloksia. Käyttämäni menetelmä on hyvin perusteltu ja perusteellinen.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Kyselyyn saatiin vastauksia vajaasta kolmanneksesta Suomessa toimivista rauhanyhdistyksistä. Otanta ja vastausalue käsittää likitulkoon koko Suomen, Helsingistä Sodankylään ja Itä-Suomesta länsirannikolle saakka (Liite 2). Tutkimukseni yhtenä tarkoituksena ja tavoitteena oli saada paikallisille rauhanyhdistyksille Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistykselle, yhteiskunnallisille toimijoille ja seurakunnalle tietoa, millaista yhteistyötä tehdään rauhanyhdistysten ja seurakunnan välillä. Kvalitatiivinen kysely osoitti, että yhteistyötä tehdään jonkin verran ja se on ollut pääosin toimivaa. Tietoisuutta ja informaatiota kaivataan kaikilla sektoreilla, puolin ja toisin.

Kyselyssä ja sen analysoinnissa, sekä teoreettisen viitekehyksen avulla, saatiin vastaus kaikkiin tutkimuskysymyksiin. Ensimmäiseen tutkimuskysymykseen, kuinka rauhanyhdistyksen diakoniatyötä voitaisiin kehittää, on vastattu opinnäytetyön eri kohdissa useaan kertaan. Tutkimuksen perusteella tärkeä kehittämiskohde on tietoisuuden ja avoimuuden lisääminen rauhanyhdistysten diakoniatoinnasta. Samoin myös kaikesta rauhanyhdistyksissä tapahtuvasta toiminnasta sekä avun saamisen mahdollisuuksista kaivataan lisää tietoa.

Opinnäytetyön teoreettisessa viitekehyksessä on kerrottu laajasti rauhanyhdistysten tekemästä diakoniatyöstä ja muusta toiminnasta. Näin ollen jo tässä yhteydessä jo tapahtuu avoimuuteen ja tiedottamiseen perustuvaa kehittämistä vastoin opinnäytetyöraportin lainalaisuuksia. Kyselytutkimuksessa ei suoranaisesti kysytty ideoita rauhanyhdistyksissä ja SRK:ssä tapahtuvan diakoniatoinnin kehittämiseksi. Kuitenkin tutkimuksen kysymysten ja niihin annettujen vastausten perusteella SRK:ssä on jo voitu alkaa innovoida diakoniatointia. Rauhanyhdistyksissä tämä tapahtuu sen jälkeen, kun tutkimus jaetaan.

Rauhanyhdistysten diakoniatyön yksi osa-alue on ennaltaehkäisevä diakoniatyö. Tämä työmuoto on runsasta ja se on kaikkia huomioivaa, nuorimmasta vanhimpaan. Yksi kehittämisen paikka on vapaaehtoistyö, muuallakin kuin rauhanyhdistyksissä. Jälleen viittaa seurakuntaharjoitteluuni. Huomattava osa seurakunnan vapaaehtoisista on keski-ikä ylittäneitä tai jo jonkin aikaa sitten eläköityneitä. Rauhanyhdistyksissä toimivat voisivat, mahdollisuuksiensa mukaan, alkaa toimia vapaaehtoistyössä. Toki

rauhanyhdistyksen tehtävät ovat myös vapaaehtoistyötä, mutta jos aikaa ja voimavaroja on olemassa, vapaaehtoisuudessa olisi oiva homma.

Opinnäytetyöprosessin aikana SRK on suunnitellut uusia perhe- ja diakoniatoiminnan tukimuotoja. Vuoden 2018 aikana SRK ilmoitti käynnistävänsä varainkeruun myös lapsiperheiden tukemiseen. Varoja voidaan suunnata mm. ruoka-apuun, tilapäiseen lastenhoitoapuun liittyviin palkkioihin ja muuhun lapsiperheiden arjen konkreettiseen tukemiseen. Apu kohdennetaan rauhanyhdistyksissä ja kanavoidaan perille perhe- ja diakoniatoimikuntien kautta. Käyttökohteet käydään läpi yhdistysten ja em. toimikuntien aluetilaisuuksissa. (Hintikka 2018, 7.) Varainkeruu aloitetaan erillisellä keräyksellä vuosien 2018 ja 2019 vaihteessa (Nieminen 2018, 8).

SRK perustaa myös resurssipankin, jonka avulla osallistetaan mm. nuoria diakoniatoimintaan mukaan. Rippikoulun käyneet nuoret voivat ilmoittaa halukkuutensa toimintaan osallistumisesta resurssipankissa. Tehtävät voi valita kiinnostuksen mukaan mm. lastenhoitoon, vanhusten luona vierailuun, rippikouluisostoimintaan. Rauhanyhdistyksen vastuhenkilö välittää työtehtäviä nuorille. Toiminnassa mukana olevien nuorten palkkiot maksaa SRK. (Nieminen 2018, 8.)

Toinen tutkimuskysymys selvitti, miten yhteistyötä toimijoiden kesken voitaisiin lisätä. Rauhanyhdistysten ja seurakunnan tekemä diakoniatyö on moni-ilmeistä. Kehittämistä kaivataan tutkimuksen mukaan avoimuuteen ja tiedottamisyhteistyöhön toimijoiden välillä. Ehdotettiin mm. yhteisiä tilaisuuksia, joissa kerrottaisiin toiminnasta ja keskusteltaisiin. Konkreettisenä käytännön toimintamuotona kehitettäväksi nousi erilaisten ruoka-avustusten yhteinen jakaminen. Yhteistyötä toivottiin hätäavun antamiseen akuutissa kriisissä ja pohdintaa yhteisestä auttamismahdollisuudesta.

Kun halutaan tarjota apua, yksin tai yhdessä, tärkein kriteeri on avun ja tuen tarpeessa olevan yksilöllinen tarve. Se voi tapahtua vain dialogisessa suhteessa, jossa ihminen ja hänessä oleva erityinen ja yksilöllinen tulee kohdatuksi. Ihmistyössä erittäin tärkeänä ulottuvuutena on yhteisöllinen työ. Yhteisöllinen toiminta todennäköisesti merkitsee hyvin erilaisia asioita eri ihmisille. Yhteisöllisyys voi muodostua erilaisten harastusten kautta. Joillekin ihmisille on hyvin luontevaa kuulua erilaisiin järjestöihin ja toimia vapaaehtoisena. Tänä päivänä nähdään, että yhteiskunnassamme ei ole varaa

pelkästään korjaavaan työhön. Varhaiseen puuttumisen ja ennaltaehkäisy vaatimukset on otettava vakavasti. (Kolkka ym. 2009, 104–106.)

Kolmanteen tutkimuskysymykseen rauhanyhdistysten toiminnassa ja piirissä olevien ohjautumisesta ja ohjaamisesta ammattiavun saataville saatiin myös kattava vastaus. Kehittämisen osa-alueena voidaan pitää sitä, että rohkeasti uskallettaisiin ohjata avuntarvitsijaa toisen toimijan tarjoaman avun saataville. Tutkimuksen mukaan, etenkin yhteiskunnan avun ulottuville ohjaamista ja ohjautumista tapahtuu hyvin ja tietoisuus avun saatavuudesta on hyvällä tasolla. Seurakunnan diakoniatyön ammattiauttajien apuun ohjaaminen ja ohjautuminen on toteutunut tutkimuksen mukaan edellä mainitua huonommin. Tässä kohdassa onkin mielestäni tietoisuuden lisäämisen tarve.

Opinnäytetyön yhtenä tavoitteena oli tarkastella, eroavatko rauhanyhdistysten ja seurakunnan diakoniatyö toisistaan? Työssä on sekä yhtäläisyyttä että eroa. Sekä seurakunnassa, että rauhanyhdistyksissä diakoniatyö on hyvin laajaa. Diakoniaa tehdään Raamatun sanan ohjeistamana: ”Minä annan teille uuden käskyn: rakastakaa toisianne. Niin kuin minä olen rakastanut teitä, rakastakaa tekin toisianne.” (Joh. 13:34) Seurakuntaharjoitteluni aikana olen todennut, että ennaltaehkäisevää diakoniatyötä tehdään sekä seurakunnassa että rauhanyhdistyksessä useilla erilaisilla toimintamuodoilla. Toimintatavat poikkeavat toisistaan, mutta tarkoitus ja sydämen halu auttaa on sama kaikessa diakoniatyössä.

Ehkä selkein ero diakoniatyön toteuttamistavoissa on, että seurakunnissa diakoniatyötä tehdään ammattilaisten johdolla vapaaehtoisia hyödyntäen. Rauhanyhdistyksissä diakoniatyötä tehdään käytännössä vain vapaaehtoistyönä. Toki rauhanyhdistysten diakoniatoinnassa on mukana alan ammattilaisia sekä eläköityneitä ammattilaisia. Heistä työelämässä olevat ovat rauhanyhdistysten diakoniatoinnassa mukana vapaaehtoisina.

Molemmissa tapauksissa ennaltaehkäisevää diakoniatyötä tehdään erilaisissa ryhmissä. Ryhmien voimavaroina voivat olla, kokemus kuulumisesta joukkoon, yhteinen jakaminen, kuulluksi tuleminen, vertaistuki ja ohjattu toiminta. (Puuska 2012.) Karolina Puuska toteaa: ”Ryhmätoiminta on parhaimmillaan syrjäytymistä ehkäisevää ja vertaistukea antavaa. Ryhmä voi muodostaa yhteisön, jossa osallistuja kokee

turvallisuutta ja mahdollisuuden rakentaa omaa positiivista identiteettiään.” (Puuska 2012, 112.)

Kvalitatiivinen kyselytutkimus osoittautui erinomaiseksi menetelmäksi kyselyn toteuttamiseksi. Vapaamuotoisia vastauksia tuli erittäin runsaasti. Uskon, että tästä on suuri hyöty niin yhteistyötaholle kuin myös välillisesti rauhanyhdistyksille. Kvantitatiivisella tutkimuksella, suljetuin kohdennetuin joko-tai -kysymyksin, ei todennäköisesti oltaisi saatu yhtä kattavaa tietoa rauhanyhdistysten diakoniat toiminnan tilanteesta kuin saatiin avoimilla kysymyksillä ja kvalitatiivisella tutkimuksella. Tutkimus on mielestäni tärkeä. Tuloksia analysoimalla yhteistyötaho (SRK) voi kehittää omaa ja rauhanyhdistysten diakoniatyötä. Tutkimus mm. osoittaa, että rauhanyhdistyksissä toivotaan lisättävän tiedotusta ja informaatiota seurakunnan ja yhteiskunnan (kunnan) tarjoamasta avusta ja toiminnasta. Rauhanyhdistyksissä nähdään tarpeellisena avoin tiedottaminen rauhanyhdistyksen toiminnasta myös muille toimijoille. Mielestäni jälkimmäinen on toteutunut ja toteutuu kohtuullisesti jo nykyisellään.

Yhteistyötaho SRK:llä on nyt käytössään aineisto, jota he pystyvät omalta osaltaan analysoimaan ja mahdollisesti tekemään johtopäätöksiä. Uskon että opinnäytetyöni tulokset antavat mahdollisuuden jatkotutkimukselle ja kyselytutkimus kokonaisuudessaan niiltäkin osin, joita ei opinnäytetyössä käsitelty, avaa hyviä näkökulmia diakoniatyöhön. Eleniuksen ja Latvuksen mukaan auttaminen on aina sidottu hetkeen. Jumalan rakkaus manifestoituu suoraan ihmisten kohtaamisessa ilmenevässä rakkautessa. Tärkeintä on apua tarvitsevan hätään reagoiminen. Kuka tahansa voi toimia tietämättäänkin Jumalan rakkauden välikappaleena. (Elenius & Latvus 2007, 282.)

Konkreettisia toimia on jo tehtykin. (Nieminen 2018, 8). Ulkopuolinen taloudellinen apu on aika ajoin tärkeässä roolissa diakonian toimintakentällä. Kuten jo aiemmin on tullut todettua, SRK ilmoitti keväällä 2018 käynnistävänsä varainkeruun myös perheiden taloudellisen avun mahdollistamiseksi, tarpeen mukaan. (Hintikka 2018).

6 POHDINTA

Opinnäytetyö prosessi on ollut haastava ja mielenkiintoinen. Reilun vuoden kestäneellä ajanjaksolla työ on ollut toisinaan tauolla, toisinaan opiskelu on täytynyt keskittää ainoastaan opinnäytetyöhön. Prosessi on ollut kokonaisuudessaan omaa ammatillisuutta kehittävä, monivaiheinen ja silmiä avaava. Perehtyminen Suomen mittakaavassa kohtuullisen kokoisen toimijan diakoniatoimintaan antaa eväitä tulevaa elämää ajatellen.

Opinnäytetyön ja kyselytutkimuksen sisältö ja rakenne eivät ole täydellisiä. Ainakin yksi asia nousee esiin. Rauhanyhdistysten diakoniatoimijoille osoitetussa kyselytutkimuksessa ei suoraan kiinnitetä huomiota rauhanyhdistyksissä jo tapahtuvaan diakoniatyöhön ja sen innovointiin. Yksi tutkimuskysymys kuitenkin liittyy tähän aihealueeseen. Tähän tutkimuskysymykseen on kuitenkin saatu vastaus tarkastelemalla opinnäytetyötä kokonaisuudessaan, tekemällä huomioita kuluneen vuoden aikana (SRK:n toimesta) ilmoitetuista uusista diakoniaan liittyvistä innovaatioista sekä tutkimuksen vastauksiin perustuvien tulosten avulla tekemilläni johtopäätöksillä. Tässä asiassa annan itselleni kritiikkiä. Jos vain voisin, toimisin toisin ja ottaisin tuon osa-alueen kyselytutkimukseen mukaan. Tästä on hyvä ottaa opiksi tulevaa varten.

Diakonian viranhaltijan ydinosamiskuvauksessa todetaan diakonian olevan kristilliseen ihmiskäsitykseen ja uskoon perustuvaa ja sen motivoimaa toimintaa. Jumala lahjoittaa ihmiselle hänen ainutlaatuisen arvonsa. Jumalan kuvana ihmisarvo on ehdotonta, jakamatonta ja kaikille yhtäläistä. Sitä ei voi menettää eikä sitä voi ansaita. Diakoniatyö perustuu em. lisäksi välittämiseen, luottamukseen, yhteisöllisyyteen ja sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen. (Helin ym. 2010, 40–43; Suomen ev.lut. kirkko Sakasti; Veikkola 2002, 122–127.) Tulevana diakonina ja sosionomina diakonian ydinosamisen arvoja ja sosiaalialan etiikkaa pitää luonnollisesti itsestänselvyytenä. Eettisyyden vaatimusta lisää työhön tai ammattiasemaan usein liittyvä valta ja mahdollisuus vaikuttaa asiakkaan elämään ja sitä kautta koko yhteiskuntaan (Talentia 2013, 5). Toimintakenttä on laaja ja työssä kohdataan vaikeitakin asioita. Kaikki työssä vastaan tuleva hyvä ja paha tulee osata ottaa vastaan ihmisarvon kunnioitus säilyttäen.

Sosiaalialan ja diakonian ammattilaiset ovat työssään tekemisissä ihmisten arjen ja elämisen reunaehtojen kanssa, joten alalla olevat tietävät, mitä ihmisille yhteiskunnassamme kuuluu. Itsekin tunnistan, että meillä on siitä riittävä tieto ja kokemus. Olenaista on, kuinka arjen tieto välitetään tarpeeksi ymmärrettävällä tavalla päätöksentekijöille. Sosiaalialan työn raportointiin ja omasta työstä kertomisen tapoihin erikseen on kiinnitettävä huomiota. (Talentia 2013, 25.)

Odotan työni antavan pohtimisen aihetta siihen miten ja milloin, missä ja ketä voitaisiin luontevasti auttaa. Opinnäytetyöni johdosta soisin muodostuvan rohkeutta aloittaa ja muodostaa, diakoniatyön mahdollisuuksia avaavia dialogisia keskusteluja. Elämme avoimessa informatiivisessa tietoyhteiskunnassa, jossa kaikilla on hyvät mahdollisuudet saada tietoa yhteiskunnassamme tapahtuvista erilaisista asioista ja toiminnasta. Kuitenkin tutkimukseni tulokset osoittavat, että on hyvä edelleenkin lisätä tietoisuutta ja avoimuutta diakoniatyön toimintakentillä. Toivon opinnäytetyöni vaikutuksen olevan, että eri tahojen tekemä tärkeä työ voisi rakentua avoimeksi ja tarkoituksenmukaiseksi avun antamiseksi läheisille.

Opinnäytetyöni aineisto painottuu vahvasti rauhanyhdistysten tekemään diakoniatyöhön, sekä SRK:n kautta koordinoituun organisatoriseen toimintaan ja myös SRK:n ja rauhanyhdistysten aiemman diakoniatoininnan tarkasteluun. Näkökulman perusteena pidän yleisen tietoisuuden lisäämistä vanhoillislestadiolaisten toiminnasta ja diakoniatyöstä. Aika ajoin kysytään: ”Mitä te siellä rauhanyhdistyksessä teette?” Opinnäytetyön aiheen painottaminen tuohon näkökulmaan on tarkoituksellista, jotta jokainen voisi toimia kaikissa toimissaan ennakkoluulottomasti ja avoimesti. Avoimuus lisää luottamusta ja luottamus mahdollistaa mahdollisen yhteisen toimimisen tarkoituksenmukaisissa toiminnoissa.

Vanhoillislestadiolaisuus on yksi Suomen evankelisluterilaisen kirkon herätysliikkeistä. Kirkossa ja seurakunnissa toimiminen yhteisöön lukeutuvien keskuudessa koetaan luonnollisena toimintana. Vanhoillislestadiolaisia on huomattava määrä seurakuntien palveluksessa eri työtehtävissä, luottamustehtävissä, kuorotoiminnassa ja vapaaehtoistoiminnassa. Viimeksi mainittu sektori on mielestäni kapeahko. Olisiko tässä yksi toimintatapa, johon rohkeammin lähdetäisiin mukaan, etenkin kun on tiedossa, että seurakuntien vapaaehtoisten määrä on joillakin työaloilla vähenemässä ja hyvin usein vapaaehtoiset ovat jo ikääntyneitä?

Tämä voisi olla myös yksi polku vastavuoroisen tietoisuuden lisäämiseen. Tutkimuksen vapaapalautteessa kehittämisideoita yhteistyöhön eri toimijoiden kesken kiinnitettiin huomiota juuri tietoisuuden lisäämisen tarpeeseen.

”Tutustumalla toisiin. Ennakkoluulottomalla ja avoimella kohtaamisella.”

”Yhteistyön kehittäminen ammattilaisten kanssa, keskustelutilaisuudet, avoimuutta kanssakäymiseen.”

”Antamalla tietoa arvoistamme ja ajatuksistamme ja kertomalla millaisia mahdollisia avun tarvitsijoita meillä on.”

”Järjestämällä yhteisen infotilaisuuden ammattilaisten / diakoniatuimikunnan kesken.”

”Kanssakäymistä kannattaisi lisätä, että selkeytyisi yhteinen päämäärä ja keinot joilla siihen päästään.”

Pohjoismainen hyvinvointivaltio syntyi protestanttisen kristillisyyden lähimmäisvastuun ja työväenliikkeen solidaarisuuden eetokselle. Ihmisten tasa-arvoa, kohtuullisen tasaista tulonjakoa ja universaaleja palveluita edustava hyvinvointivaltio tarvitsee tukeen vankan moraalisen, eettisen ja poliittisen pohjan. Tarvitaan kansalaisten omaehtoista toimintaa, yhteisöllisyyttä ja kansalaisyhteiskuntaa. (Möttönen & Niemelä 2005, 201–202.) Edelliseen lainaukseen ja edellisiin tutkimuksen kommentteihin viitaten, voidaan klassisesti todeta yhteistyössä olevan voimaa. Jaettu suru on puolitettu suru ja jaettu ilo on moninkertainen ilo.

Vanhoillislestadiolaisuuden yksi pääjulkaisu on Päivämies-lehti. Todennäköisesti osa opinnäytetyöstä ja tutkimuksesta julkaistaan kyseisessä lehdessä. Julkaisemisen yhtenä tavoitteena on rohkaista ja kannustaa avun tarpeessa olevia hakeutumaan herkästi avun piiriin ja tehdä se mahdolliseksi, lähestymällä avuntarjoajia täydellä luottamuksella.

Vaikka ihmisenä olemme keskeneräisiä, uskon tämän prosessin myötä olevani valmiimpi toimimaan tulevissa toimissani lähimmäisen parasta ajatellen ja rinnalla kulken. Eräällä luennollani olen todennut, että avun tarjoamisen vaikuttimena on Jumalan synnyttämä rakkaus toista ihmistä kohtaan. Auttamisella pyritään saamaan ihminen tuntemaan itsensä tasa-arvoiseksi kaikkien muiden ihmisten keskellä. Lähimmäisen auttaminen edesauttaa kokemaan yhteisöllisyyttä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. (Hertteli, 2017.)

Opinnäytetyö jaetaan SRK:lle ja rauhanyhdistykseen sekä Theseukseen.

7 TERVEISIÄ YHTEISTYÖTAHOILLE

Kyselyssä rauhanyhdistysten diakoniatoimijoille oli mahdollisuus lähettää terveisiä diakoniatyön ja sosiaalialan työntekijöille. Opinnäytetyön yksi tavoite on avoimen kanssakäymisen lisääminen ihmisten keskuudessa. Terveisten laittaminen julkiseen kaikkien saatavilla olevaan tiedostoon on perusteltua ja se mielestäni lisää avoimuutta ja ymmärrystä sekä vähentää mahdollista ennakkoluuloa.

”Olemalla autettavan rinnalla kulkija.”

”Tarvitsisi ehkä enemmän mainontaa siitä, mitä seurakunnan diakoniatyö voi tarjota.”

”Rohkaisua kussakin elämäntilanteessa oleville. Jos kokee tulleen kuulluksi ja jollain tavalla autetuksi se palkitsee itsensä myös yhteiskunnalle. Ja kannustus näiden palveluiden pyytämiseen olisi tarpeen.”

”Esimerkiksi kotipalvelun toteuttaminen on ohjeistettu lähinnä pienten perheiden äkillisen tuen tarpeisiin ja tuen antaminen on useimmiten määräraikaista. Uskovaisten suurperheiden tuen tarve olisi kuitenkin pidempikestoista perheen arkiselviytymisessä ja jaksamisessa tukemista.”

”Tärkeää työtä teette.”

”pelko siitä, ettei oteta tosissaan kun on uskovainen”

”Perhe kannattaa kohdata arvostavasti, ja antaa heidän itse kertoa näkemys tilanteesta. Katteettomia lupauksia avun saannin mahdollisuuksista ei pidä antaa. Kun perhe hakee apua, kynnyks on ollut korkea. Apua pitää saada viivyttämättä. Lapset pitää ottaa aina puheeksi, ja huomioida tukitoimien kohdentumisessa. Talous on usein tiukalla, ja ongelmat kasaantuneet.”

”Työtänne ja tukeanne tarvitaan, myös mielellään ennaltaehkäisevästi.”

”Minulla on positiivinen kuva tarjotuista palvelusta.”

”Uskovaisissa perheissä apua pyydetään usein vasta kun siihen on todellinen tarve. Uskonasia tekee nöyräksi ja araksi sekä perheiden suuri kokoon nostavat avun pyytämisen kynnyksiä. Kunnioittakaa uskonnonvapautta ja kohdelkaa ammattimaisesti. Usein avun tarve on hetkellinen ja sen hyödyt kantavat pitkälle.”

”Älkää vähätelkö äitien avunpyyntöjä.”

”Ennakkoluulotonta suhtautumista myös monilapsisiin perheisiin ja perheenjäsenten jaksamiseen. Kotiin auttaminen on kaikista tärkeintä ja yhteiskunnalle halvinta.”

”Kuunnella tasavertaisena.”

”Kiitoksia paljon”

LÄHTEET

- Aho, H., Aittakumpu, P. & Kainua, P. (toim.) (2015). *Ajankohtaista 2015. Vuosikirja. Suurin on rakkaus*. Oulu: Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys ry.
- Ahonen, R. (2002). *Diakonia ja kirkonvirka*. Teoksessa R. Helosvuori, J. Koskenvesa, P. Niemelä & J. Veikkola (toim.), *Diakonian käsikirja* (s. 72). Helsinki: Kirjapaja.
- Diakonia-ammattikorkeakoulu. Opiskelu. Saatavilla 2.10. 2018
<https://www.diak.fi/opiskelu/>
- Diakoniatyöntekijöiden Liitto ry Saatavilla 22.9.2016 *Diakoniatyöntekijän eettiset ohjeet*. https://www.dtl.fi/media/dtl_eettisetohjeet_2016.pdf
- Elenius, A. & Latvus, K. (2007). *Diakonian teologia – auttamisen teologia*. Teoksessa A. Elenius & K. Latvus (toim.), *Auttamisen teologia* (s. 271, 282). Helsinki: Kirjapaja.
- Eskola, J. & Suoranta, J. (2003) *Johdatus laadulliseen tutkimukseen* (s. 137, 186–187, 208-209). Tampere: Vastapaino.
- Gothöni, R. (2012). *Kehittyvä diakoniatyö*. Teoksessa R. Gothöni, R. Helosvuori, K. Kuusimäki, & K. Puuska (toim.), *Kantakaa toistenne kuormia. Diakoniatyön perusteet ja käytäntö* (s.190). Helsinki: Kirjapaja.
- Gävert, T. (2016). *Diakoniabarometri 2016* (s. 23–36). Kuopio: Grano.
- Hakala, P. (2002). *Ihmisen kokonaisvaltainen auttaminen*. Teoksessa R. Helosvuori, J. Koskenvesa, P. Niemelä & J. Veikkola (toim.), *Diakonian käsikirja* (s. 234). Helsinki: Kirjapaja.
- Harju, A. (2005). *Kansalaisyhteiskunta vapaaehtoistoiminnan innoittajana*. Teoksessa M. Nylund & A. B. Yeung (toim.), *Vapaaehtoistoiminta. Anti, arvot ja osallisuus* (s. 58). Tampere: Vastapaino.
- Heikkilä, H-M & Ketola, M. (2010). *Riittävätkö diakoniatyöntekijöiden valmiudet? Porin seurakuntien diakoniatyöntekijöiden arvio osaamisestaan sekä yhteistyötarpeistaan kansaneläkelaitoksen, työvoimatoimiston ja sosiaalitoimen kanssa*. (Opinnäytetyö, Diakonia-ammattikorkeakoulu, sosiaalialan koulutusohjelma). Saatavilla <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201004287082>
- Helin, M., Hiilamo, H. & Jokela, U. (2010). *Diakoniatyö. Asiakkaan palveluksessa* (s. 28–33, 40–43, 49). Helsinki: Edita.

- Helosvuori, R. (2002). *Diakonia ja yhteiskuntatyö kirkon keskushallinnossa*. Teoksessa R. Helosvuori, E. Koskenvesa, P. Niemelä & J. Veikkola (toim.), *Diakonian käsikirja* (s. 330–340). Jyväskylä: Kirjapaja.
- Hertteli, L. (20.6.2017). *Diakonia*. [luento]. Jämsä: Jämsän Kristillinen Kansanopisto.
- Hintikka, J. (2018). Lapsiperheille tukea arkeen ja uskomiseen. *Päivämies* 64(21), 7.
- Häkkilä, K. & Tourula, M. (toim.) (2013). *Järjestöt ja kunta. Näkökulmia järjestökuntayhteistyöhön* (s. 149–151). Helsinki: SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry.
- Isomäki, P., Lehmusmies, J., Salojärvi, P. & Wallenius, V. (2018). *Diakoniabaroometri 2018. Yksinäisyyden monet kasvot*. (s. 22). Helsinki: Grano.
- Kaikkonen, M. & ZEF. (2018). *Kyselyopas. Kuinka rakennat onnistuneen kyselyn ja keräät laadukasta tietoa*. Saatavilla https://cdn2.hubspot.net/hubfs/479181/Guides/kyselyopas_2018_FINAL.pdf?__hssc=180472888.1.1539584839105&__hstc=180472888.e1ed11c21bb433b5c9c0f44944269749.1539584839105.1539584839105.1539584839105.1&__hsfp=568281549&hsCtaTracking=788dbc04-ce83-4434-932f-a0022b3cba4d%7C7b2747f6-3cf3-4b5e-8fe3-47d588d5dc35
- Kansalaisareena. (2015). *Vapaaehtoistyö Suomessa 2010 ja 2015*. Saatavilla http://www.kansalaisareena.fi/Vapaaehtoistyö_Suomessa_2010ja2015.pdf
- Katekismus*. Suomen evankelis - luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1948 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja.
- Kittilä, J. (2013). *Perhe- ja diakoniatyötä käytännössä*. Teoksessa S. Junes & P. Kainua (toim.), *Ajankohtaista 2013. Vuosikirja. Siunaus* (s. 154). Oulu: Suomen Rauhanyhdistysten keskusyhdistys ry.
- Kiviniemi, K. (2010). *Laadullinen tutkimus prosessina*. Teoksessa J. Aaltola & R. Valli (toim.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin* (s. 73, 80, 82-83). Juva: PS-Kustannus.
- KJ 1055/1993. *Kirkkojärjestys*. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931055#L4P1>

- Kolkka, M., Mantela, J., Holopainen, A., Louhela, J., Packalén, L. & Kaisvuo, T. (2009). *Yhteiskunnallinen osaaminen. Haaste ja tehtävä* (s. 104–106, 142). Helsinki: Kirjapaja.
- Kuusimäki, K. (2012). *Diakonia kirkon perustehtävänä*. Teoksessa R. Gothöni, R. Helosvuori, K. Kuusimäki, & K. Puuska (toim.), *Kantakaa toistenne kuormia. Diakoniatyön perusteet ja käytäntö* (s. 27). Helsinki: Kirjapaja.
- L 1054/1993 Kirkkolaki. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931054>
- L 152/1990 Laki yksityisestä terveydenhuollosta. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1990/19900152>
- L 559/1994 Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940559>
- L 621/1999. Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990621>
- Liukkonen, J. (2015). *Kristillisyyden perhe- ja diakoniatyön muotoutuminen 2010-luvulla*. Teoksessa H. Aho, P. Aittakumpu, P. Kainua (toim.), *Ajankoh-taista 2015. Vuosikirja. Suurin on rakkaus* (s. 190). Oulu: Suomen Rau-hanyhdistysten Keskusyhdistys ry.
- Malkavaara, M. (2007). *Suomalaisen diakoniatyön taustat ja nykytilanne*. Teoksessa A. Elenius K. Latvus ja (toim.), *Auttamisen teologia* (s. 113, 120). Hel-sinki: Kirjapaja.
- Melin, H. (2012). *Muuttuva yhteiskunta haastaa diakonian*. Teoksessa R. Gothöni, R. Helosvuori, K. Kuusimäki, & K. Puuska (toim.), *Kantakaa toistenne kuormia. Diakoniatyön perusteet ja käytäntö* (s. 74, 78–79). Helsinki: Kirjapaja.
- Mönkkönen, K. (2005). *Toiminnallinen vaikuttaminen*. Teoksessa M. Nylund & A. B. Yeung (toim.), *Vapaaehtoistoiminta. Anti, arvot ja osallisuus*. (s. 288–289). Jyväskylä: Gummerus.
- Möttönen, S. & Niemelä, J. (2005). *Kunta ja kolmas sektori. Yhteistyön uudet muo-dot* (s. 8, 112). Keuruu: Otavan Kirjapaino.
- Nieminen, M. (2018). Lapsiperheet uusien tukimuotojen keskiössä. *Päivämies* 65(40), 8.
- Nurmi, N. & Yrjölä, J. (2015). *Että meillä olis rohkeutta myös tehdä asioita toisin: Diakoniatyöntekijöiden näkemyksiä hädän ääripäässä olevien ihmisten*

- kanssa työskentelystä.* (Opinnäytetyö, Diakonia-ammattikorkeakoulu, sosiaalian koulutusohjelma). Saatavilla <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201504275112>
- Palola, A-P. (toim.) (2010). *Kahden kuoren suojassa.* Oulu: Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys ry.
- Palola, A-P. (toim.) (2011). *Evankeliumin työ laajenee.* Oulu: Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys ry.
- Palola, A-P. & Väänttilä, S. (toim.) (2012). *Ajankohtaista 2012. Vuosikirja. Jumalan valtakunta muuttuvassa ajassa.* Oulu: Suomen Rauhanyhdistysten keskusyhdistys ry.
- Pikkuaho, S. (2012). Perhe- ja diakoniatyö osana evankeliumin työtä. Teoksessa A-P. Palola & S. Väänttilä (toim.), *Ajankohtaista 2015. Vuosikirja. Jumalan valtakunta muuttuvassa ajassa.* (s. 198). Oulu: Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys ry.
- Puuska, K. (2012). *Diakoniatyö ryhmissä ja lähiyhteisöissä.* Teoksessa R. Gothöni, R. Helosvuori, K. Kuusimäki, & K. Puuska (toim.), *Kantakaa toistenne kuormia. Diakoniatyön perusteet ja käytäntö* (s. 112, 133). Helsinki: Kirjapaja.
- Raamattu.* Suomen evankelisluterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttönottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja.
- Saraneva, T. (2002). *Kirkon ulkomaanapu.* Teoksessa, R. Helosvuori, J. Koskenvesa, P. Niemelä & J. Veikkola (toim.), *Diakonian käsikirja* (s. 317). Helsinki: Kirjapaja.
- Selkälä, A., Ronkainen, S. & Alasaarela, E. (2010). *Features of the Z-scoring method in graphical two-dimensional web-surveys: case of ZEF.* Saatavilla 12.11.2018 <https://link.springer.com/article/10.1007/s11135-010-9368-y>
- Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry. (2013). *Sosiaalialan eettiset ohjeet* (6. p.). Helsinki: Talentia ry.
- SRK. (2010). *Kotityöryhmän raportti.* Oulu: Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys ry.
- SRK. (2011). *Perhe- ja diakoniatyö toimintasuunnitelma vuosiksi 2012–2015.* Oulu: Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys ry.
- SRK. (2011). *Tuki- ja virikemateriaalia rauhanyhdistyksen perhe- ja diakoniatyöhön.* Oulu: Suomen Rauhanyhdistysten keskusyhdistys ry.

- SRK. (2013). *Perhe- ja diakoniatyön kysely rauhanyhdistyksiin joulukuussa 2013. Vastausten koonti.*
- SRK. (2015) *Perhe- ja diakoniatyön sähköinen kysely. Syksy 2015. Kooste kyselyvas-
tauksista.*
- SRK. (2015). *Perhe- ja diakoniatyön toimintasuunnitelma vuosiksi 2016–2018.*
Oulu: Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys ry.
- SRK. *Leirille.* Saatavilla 14.9.2018 <https://www.leirille.fi/>
- Suomen ev.lut. kirkko. *Sakasti.* saatavilla 13.9.2018 <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?Open&cid=ContentCB179>
- Suomen ev.lut. kirkko. *Sakasti.* Saatavilla 18.9.2018 [http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/9C234109ED6F59F8C2257743003C65B5/\\$FILE/ydinosaaminen_2010.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/9C234109ED6F59F8C2257743003C65B5/$FILE/ydinosaaminen_2010.pdf)
- Suomen ev.lut. kirkko. *Sakasti.* Saatavilla 6.9.2018 <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content3B2875>
- Suomen ev.lut. kirkko. *Sakasti.* saatavilla 6.9.2018 <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?Open&cid=ContentCB179>
- Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys ry. *Toimintamuodot. Lapsi- ja perhetyö. Perhe- ja diakoniatyö.* Saatavilla 5.10.2018 <https://srk.fi/fi/toimintamuodot/lapsi-ja-perhetyo/perhe-ja-diakoniatyö/>
- Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys ry. *Toimintamuodot.* Saatavilla 3.12.2017 <http://www.rauhanyhdistys.fi/fi/toimintamuodot/>
- Särkelä, R. (2013). *Järjestöjen ja kuntien yhteistyö ja sen kehitys.* Teoksessa K. Häkikä & M. Tourula (toim.), *Järjestöt ja kunta hyvinvointia edistämässä. Näkökulmia järjestö-kuntayhteistyöhön* (s. 12). Helsinki: Suomen sosi-
aali ja terveys ry.
- Takkula, A-M. (9.11.2017). Lapsirikas-hanke: *Arjen tukea lapsiperheille ammatillisen työn ja kansalaistoiminnan avulla* [Luento]. Oulu: Hotelli Lasaretti.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (28.8.2018). *Käyttöluvan hakeminen.* Saatavilla <https://thl.fi/fi/tilastot-ja-data/tutkimuskaytto/kayttoluvan-hakeminen>
- Thitz, P. (2013). *Seurakunta osallisuuden yhteisönä.* (Diakonia-ammattikorkeakou-
lun julkaisuja. A tutkimuksia 41). Helsinki: Diakonia-ammattikorkea-
koulu. (Väitöskirja, Helsingin yliopisto)
- Tilastokeskus. *Kvalitatiivinen tutkimus.* Saatavilla 15.9.2018
https://www.stat.fi/meta/kas/kvalit_tutkimus.html

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2009). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi* Jyväskylä: Gummerus.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. *Eettinen ennakoarviointi ihmistieteissä*. Saatavilla 19.11.2018 <https://www.tenk.fi/fi/eettinen-ennakoarviointi-ihmistieteissa>

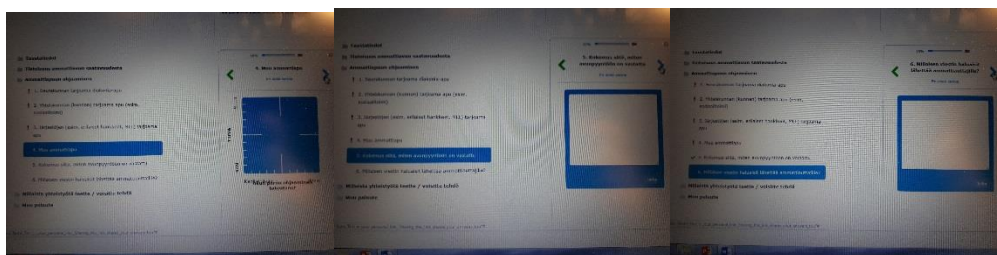
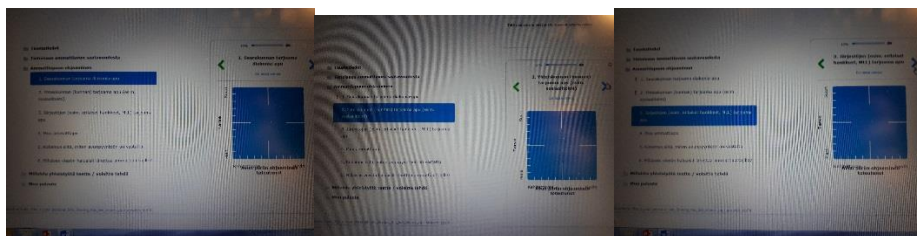
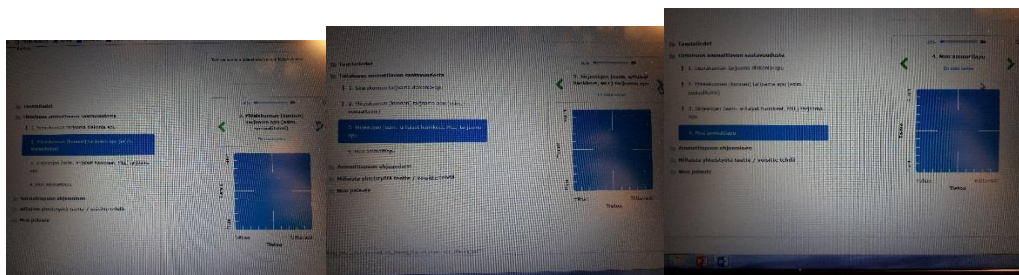
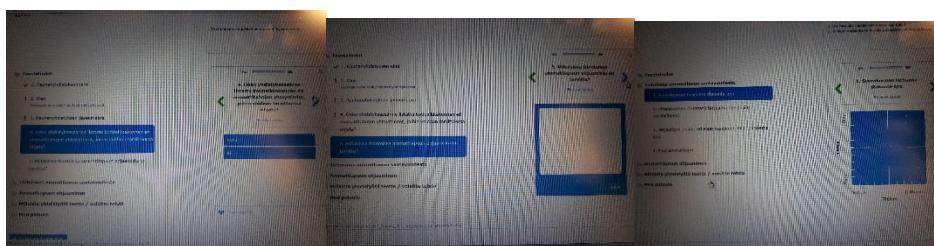
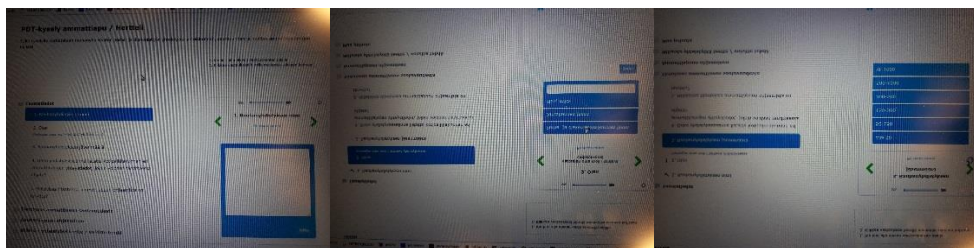
Veikkola, J. (2002). *Diakonian perustehtävä, visiot ja tavoitteet*. Teoksessa, R. Heilosvuori, J. Koskenvesa, P. Niemelä & J. Veikkola (toim.), *Diakonian käsikirja* (s. 114–118). Helsinki: Kirjapaja.

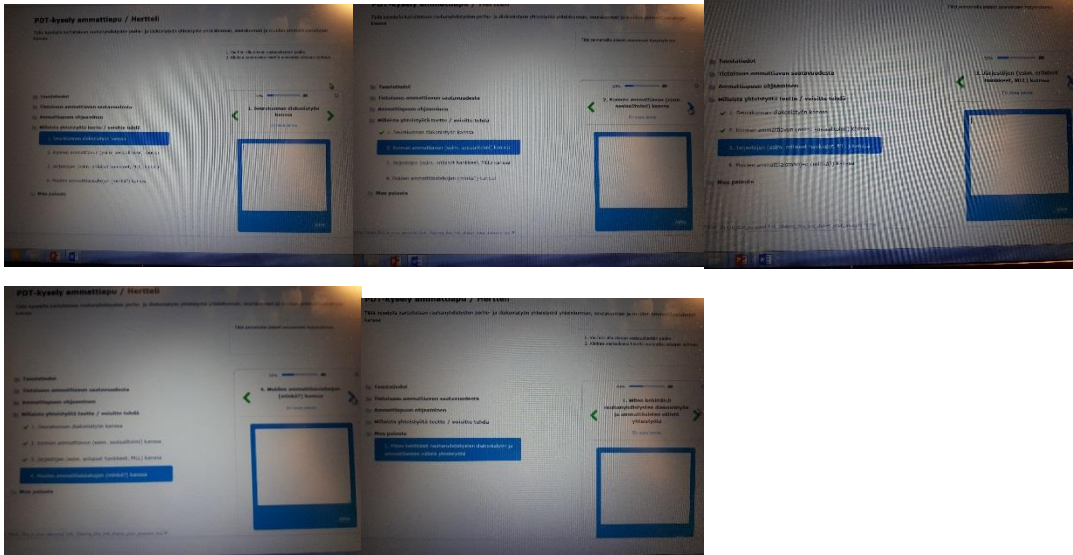
ZEF. *Helppokäyttöinen kyselytyökalu*. Saatavilla 16.9.2018 <https://zef.fi/fi/>

LIITE 1 Kyselylomake ja kuvat

Liite avautuu Ctrl + napautus

<https://player.myzef.com/srk/ajax/?q=55-78b88795>

LIITE 2 Luettelo vastaajien rauhanyhdistyksistä

Alajärven Rauhanyhdistys ry
Alpuan Rauhanyhdistys ry
Espoon Rauhanyhdistys ry
Forssa-Loimaan Rauhanyhdistys ry
Haikaran Rauhanyhdistys ry
Heinäveden Rauhanyhdistys ry
Helsingin Rauhanyhdistys ry
In Rauhanyhdistys ry
Iisalmen Rauhanyhdistys ry
Jyväskylän Rauhanyhdistys ry
Jämsän Rauhanyhdistys ry
Järvenpään ja ympäristön Rauhanyhdistys ry
Kajaanin Rauhanyhdistys ry
Kannuksen Rauhanyhdistys ry
Kauhavan ja Lapuan Rauhanyhdistys ry.
Kiuruveden Rauhanyhdistys ry
Kivijärven Rauhanyhdistys ry
Kokemäen seudun Rauhanyhdistys ry
Kouvolan seudun rauhanyhdistys ry
Kuusamon Rauhanyhdistys ry
Limingan Rauhanyhdistys ry
Liperin Rauhanyhdistys ry
Lohjan Rauhanyhdistys ry
Lumijoen Rauhanyhdistys ry
Madedosken Rauhanyhdistys ry
Mäntsälän Rauhanyhdistys ry
Nurmijärven Rauhanyhdistys ry
Pornaisten Rauhanyhdistys ry
Porvoon Rauhanyhdistys ry
Posion Rauhanyhdistys ry
Pyhäjoen Rauhanyhdistys ry
Pyhännän Rauhanyhdistys ry
Revonlahden Rauhanyhdistys ry

Ruukin Rauhanyhdistys ry
Salonpään Rauhanyhdistys ry
Sodankylän Rauhanyhdistys ry
Tampereen Rauhanyhdistys ry
Tornion Rauhanyhdistys ry
Tyrnävän Rauhanyhdistys ry
Ullavan ja Kälviän Rauhanyhdistys ry
Uuraisten Rauhanyhdistys ry
Vaasan seudun Rauhanyhdistys ry
Varkauden ja ympäristön Rauhanyhdistys ry
Yli-Iin Rauhanyhdistys ry
Ylikiimingin Rauhanyhdistys ry
Äänekosken Rauhanyhdistys ry